

Emlékek Emil atyáról

Dió, guba és szent sütemény – emlékmorzsák egy hiteles szerzetesről

Eddigi – azaz fél – életem legmeghatározóbb emberei közé tartozik, így nehéz válogatni az emlékek közül, amelyek Kállay Emil atyához – Emilbá-hoz kötnek. Tudom, nem vagyok egyedül ezzel, hiszen egész „szentimrés” létünk – ifjúkorunk s felnőtt korunk – sok boldog s felemelő percét köszönhetjük neki mindannyian. Mi, akik ismerhetjük egymást a Jóisten kegyelméből és többek között Emilbá jóvoltából. Ezért csak pár emléktöredéket idézek fel. Egy csodálatos ember jelenmaradt valóját a nagy, életre szóló tanításai mellett az emberközeli apró momentumokban lehet jól megragadni. Nagyon jó ötlet volt tehát, hogy írjunk róla „fésületlenül”.

Nem véletlenül írok „Emilbá”-t. Ő több volt nekünk, mint hitünk reverendába öltözött tanítója, őrzője s vezetője. Sok tanításban hallani, hogy Jézus barátként szeret minket, a Hozzá vezető úton próbáljunk hát barátunkként viszonyulni hozzá. Gyenge emberi természetünk – legalábbis én ezt élem át – bizony nem egyszerűen áll rá erre. De itt volt nekünk Emilbá. Az ő egyszerűségével, letisztultságával, közvetlenségével. Számomra ő segített, segít egyéniségével a fenti viszonyulás megélésében. Emil bá egyházi tisztségein túl barátunk és családtagunk lett. Több nemzedéké. Nagyon közel állt hozzánk, fogta a kezünk. Utánozhatatlan és feledhetetlen stílussal, érzékkel, jézusi okossággal. Sokszor emlegette, hogy a papi nőtlenség segít neki abban, hogy neki egy nagyobb családja legyen... Sikert.

Jöjjön akkor a pár emléktöredék.

Gimnazistaként ismertem meg őt, Tóth Gábor barátom vitt el hittanjára, amiért egy életen át hálás vagyok neki. Tán egy év telt el, s már a Tegzes család köré szövődött Emil atya-féle kisközösség tagjaként ültem otthonunkban egy „kisközis” találkozó. A kertünkben termelt elég kemény héjú dió, más gyümölcsök közt ott várt asztalunkon a vendégeinkre. Beszélgetés közben Emilbá kivett két diót, s az előadást folytatva két erős marka közé szorította azokat, s kettéroppantotta kemény héjukat. Én szinte gyermeki

csodálattal néztem, amit ő észrevett. Majd megmutatta, hogy működik a dolog technikája, két dió feltörése egymással. Egy életre megmaradt bennem ez az emlék. Most már nekem is sokszor sikerül a trükk, rá emlékezem ilyenkor.

(fotó: Hujter Mihály, 2011)

Emil bá nagyon realista tudott lenni, számomra, ifjúként csodákat váró álmodozó legény számára néha érthetetlenül. Például George Adamson oroszánokról írt könyveinek nagy rajongójaként nehezen értettem, hogy miért mondta nekem, hogy az állatok szeretete és az emberek jézusi szeretete között tegyek különbséget. Sok idő telt bele, hogy felfogjam, mekkora felelősséggel tartozott irántunk. Egy olyan korszakban, amikor lakásokban tartott hittan gyűléseink kapcsán édesapámat is megkereste egy belügyi nyomozótiszt (a rendszerváltás után körzeti rendőri megbízott), hogy nyomást gyakoroljon ránk. Hála az égnek, sikertelenül. Nem felejttem el Emil atya e realizmusával kapcsolatban, hogy egyszer mély elgondolkodás után mit válaszolt egy lelkigyakorlaton kérdésünkre. A komoly dilemmákat felvető Misszió című filmben a dzsungelben a bennszülöttek keresztény közösségét fegyverrel szétverő hatalom ellen a jezsuita pap erőszak-

mentesen, míg korábban zsoldosként szolgált hittestvére a fegyvert ismét megragadva védte az indián törzset. Emil atyának nekiszegeztük a végtelenül nehéz kérdést: melyik utat választaná egy ilyen helyzetben? Azt válaszolta akkor, majd hatvan éves fejjel végtelenül őszintén, hogy ő bizony fegyverrel védené ártatlan szeretteit.

Másik serdülőkori emlékem, amikor egy nagybörzsönyi, vagy bajóti lelkigyakorlat utolsó napja a futball VB döntőjére esett. Voltak köztünk, akik a fociért jobban lelkesedtek, mint a lelkigyakorlat utolsó óráiért. Emil atya bölcs szeretettel szó nélkül viselte el, hogy páran elvonultak TV-t nézni, az elvonulást mintegy átértelmezve... Évek múltán visszaemlékezve erre, sokkal nagyobb tekintélyt vagy inkább tiszteletet vívott ki ezzel, mintha szigorú fegyelmet tartva megkövetelte volna a megjelenést a közös beszélgetésen, imádságon.

(fotó: Rátkai László, 2009)

Neki köszönhetem azt is, hogy szerény gitáros tudásomat hasznosította a közös éneklések során, a lelkigyakorlatokon. Biztatva ezzel engem, segítve a megfelelő önbizalommal történő zenei fellépéshez.

Pár éve párom remek ötlete volt, hogy Emilbának karácsonykor vigyek mákos gubát a Sapientiára meglepetésként. Emil atya végtelen lelkesedéssel hívott fel utána minket. Áradozott, hogy ilyen finomat régen evett, mivel szeretett édesanyja

készített neki karácsonykor mindig mákos gubát. Nagyon megható volt kedvessége.

Emil atya sugárzó egyénisége mély beszélgetések során esetenként olyan hatással volt rám, hogy úgy éreztem, a lelki emelkedettség, amelyet átélek jelenlétében olyan, mintha egy szent társaságában lennék. Már öszülő fejjel, pár éve egyik ilyen alkalommal e szentség feletti megindultságomtól vezérelve, amikor ő elfordult beszélgetés közben, a közöttünk lévő asztalról a vendégeket váró kekszről zsebre vágtam egyet. Azzal a szándékkal, hogy valami tárgyi emlékből megőrizsem az átélt pillanat szentségét. Fiókomban most is őrzöm a keksz morzsáit. Családom mikor megtudta, nagyot derültek a gyermeki babona rejtelseit idéző hóbortomon. Ez talán legkülönlegesebb, legszemélyesebb emlékem, mit elétek tárok most. Odafent Emil atyának is megvallva ezzel csínyemet.

Köszönjük Emil atya az együttlétet!

Kígyósi Attila

Emil bá

Az 1965 decemberében véget ért második vatikáni zsinat „ablakot nyitott a világra”. Az elkülönülő klérus helyett Isten népének egységét, a hívő közösségek fontosságát, a külsőségek helyett inkább a valódi tartalom megélését hangsúlyozta. A magyar állam vezetői azonban úgy ítélték meg, hogy az egyház egy letűnt kultúra maradványa, az „ablaknyitást” nem viszonzták, inkább szorosabbra zárták a „zsugáterekeket”. Maradjon csak az egyház múzeum jellegű! A letűnt korok jelmezei nem fogják vonzani a fiatalokat, az a néhány öreg meg szép lassan kihál...

Voltak azonban emberek, akik szétfeszítették ezeket zsugáterekeket, nem törődve az-
zal, hogy ezzel mit kockáztatnak. Mellő-
zés, gáncsokkodás, kegyetlen kihallgatá-
sok, börtön nem volt ritka. De bennük é-
gett a belső tűz, s ez fontosabb volt minden
egyébnél. Mi, fiatalok pedig örömmel
húzódtunk közelükbe melegedni. Ezért
jártunk lelkesen a Rókus kápolnába. Emil
bá nemcsak tanító, hanem tanú is volt.

Mint sokszor mesélte, gyerekkorában kinevették, mikor Jézust mondta a legjobb barátjának, - de ez az élő kapcsolat benne élete végéig megmaradt, s ezt szerette volna nekünk is továbbadni. Hogy milyen kép élt benne Istenről, azt talán a következő vers fejezi ki legjobban. Tudom, túl hosszú, de képtelen vagyok „húzni” belőle, minden versszak hozzáad valami fontosat.

Sík Sándor: A Mindennevű

„Mindennevű, hogyan szólítsalak?”
Nazianzi Szent Gergely

I.

Mindennevű, hogyan szólítsalak?
Mindenarcú, hogyan tapintsalak?
Mindenszívű, hogyan szeresselek?

II.

Titkosrendőr, polgári ruhában,
Az utcán ödöngők semleges mosolyával
arcán,
Jelvénye az átmeneti kabát hajtókája alatt,
Nadrágzsebében a szolgálati fegyver,
Állán bozontos álszakáll:
Mint az árnyék, mint a gond,
Úgy szegődik a megjelölt nyomába, –
Engedi, menjen, amerre a dolgai vonják,
Családi körbe, hivatalba,
Moziba is, a bársonyos homályba,
Vagy kettesben az espresso kerek
asztalához
Egy forró feketére, – akárhová,
De mint az árnyék, mint a gond,
Mögötte jár.
Van.
És várja a percet, amely megállapíttatott,
S lecsap könyörtelenül,
Mint fölemelt marok a légyre
S amaz ott marad, – összelapítva,
Mint összezárult marokban a légy.
Így jársz utánam: így mondták nekem
Kajlahátú bölcsek,
Szorongó szentek, vaksi jámborok.
Ám amikor az utca zuhogó tömegében
Már olyan egyedül vagyok,
Mint erdőben a gyermek
S ólomtuskók a lábaim,
Már-már leülök a járdaszélre,
Vinnynögni, mint a siketnéma koldus,
Ilyenkor némán elmész előttem,
Közönyös arccal, zsebredugott kézzel,

Egy leszerelt katonatiszt hűvös lépéseivel,
S egy pillanatra – lámpafény
függönyrepedésben –
Odamelegszik rám a szemed.
Cinkos tekintet ez,
Csak ennyit mond:
Hiszen tudod!
Rabló mosolyog rablótársra így,
Vagy indiánra indián,
Amikor a gyerekek játszanak
És a semmire-se-jó felnőttek között
Elosonnak nesztelenül.
A járókelők nem vesznek észre semmit,
Csak én tudom: a térdem tudja,
Amely megfiatalodott rugalmassággal
tapossa tovább a járdát,
És tudja az ajkam, amely pirosan skandálja
megint:
Szép az élet, jó az élet, és jók a butuska
emberek!

III.

Máskor meg a villamoson:
Függök a fogódzó kötélén,
Csak az összepréselt embertestek tartanak,
Izzadt szemem sóvárogva pislog
Egy-egy elfoglalt szék felé:
Egyszer csak fölkel a helyedről
(Kigombolt ingű, húszéves fiú),
A könyvet, amit olvastál, összezsapod
És T e s s é k ! mondd ismerős mosollyal.

IV.

A múlt héten egy kisgyereken láttalak.
Guggoltál a sétatéren
És házakat építettél
Homokból és hulladékból.
Fölnéztél rám a földről
Huncutkás mosollyal:
„Látod, mit építetek?”
Máskor mást építettem,
Naprendszer és csigabiga-házat.
Építeni jó.
Gyere, építsünk együtt!”
És én melléd telepedtem a földre,
Te pedig megfogtad a kezem
És vezetted,
És betűket írtunk a homokba.

V.

A minap egy kutya jött be a szobába,
Egyenesen hozzám.
A térdemre tette szelíden
Az első lábát.
És fölnézett rám szelíden:

„Nem lehetnél hűségesebb?
Én mindvégig hűséges vagyok.”
Le kellett sütnöm a szememet
És majdnem hangosan kimondtam
A szentpéteri szót:
„Menj ki tőlem Uram”
De Te jobban tudod, mit gondolok.
És nem mentél ki tőlem.

VI.

Ablakomat megkoccantja a szél.
Értem: sétálni hívsz. Megyek.

VII.

Fuvoláz felettem a lomb.
Altass el engem.

VIII.

Szeszélyes az erdei ösvény.
Jöttem utánad.
A patak vize csillan.
Térdelve hajlok föléd.
Oltsd el szomjúságomat.

IX.

Egy ember nagyon kiabált.
Nagyfejű, nagynevű, nagytudományú,
(Sikerült neki minden,
Csak az élete nem.)
Ezt kiabálta, sokszor, egymásután:
„Hol van az Isten?
Még sohasem láttam az Istent,
Ki látta?”
Mit tehettem szegénnyel?
Szépen odamentem és megsimogattam az
arcát.
Sírt.

X.

Tegnap egy ember állított be hozzám
És bizalmasan közölte velem,
Hogy egy nem is nagyon távoli dátumra
Ítélet van kimondva rám.
Az értesülés megbízható helyről
származik,
És jó lenne, ha megfontolnám,
Kár volna értem.
Annál is inkább, mert csak rajtam áll
És ellenkezőleg: nagy lesz a becsületem,
Csak el ne mondjam senkinek, hogy
láttalak.
Nem szóltam semmit.
Hallgatva ültünk.
Aztán megszólalt újra:
Hogy úgy-e voltaképpen
Nem is igaz az igazán, hogy láttalak.
Csak úgy mondom, hogy mondjam.

Megint nem szóltam semmit.
Hallgattunk megint.
Aztán megszólalt harmadszor is:
Hogy vajon látlak-e most is?
„Igen, feleltem,
A szemedben, felebarátom.”
Még egy darabig ültünk egymás mellett
És hallgattunk.
Aztán fölkelt, és kezefogtunk
És elváltunk, két jóbarát.

XI.

Álmodtam. Széken ültem,
Elnök voltam a könyvek kongresszusán,
A könyvek ezre körülöttem ült,
Mint Niceában a szakállas atyák.
Az egyik mondta: „Messze az Isten, a
hetedik égben,
Az angyalok és démiurgoszok között.”
– „Helyes, mondtam, de kevés!”
A másik mondta: „Közel az Isten, az
emberi szívben,
Csak ott találod.”
– „Helyes, mondtam, de kevés!”
A harmadik: „A természet az Isten,
A lények végtelen során
Bontja ki végtelen magát.”
– „Szép, szép! feleltem, de kevés!”
A negyedik: „A nép az Isten
A történelemben fejtőzik ki egyre.”
– „Kevés, kevés!”
Az ötödik: „A minden az Isten,
Én vagyok ő, és te vagy ő, és ő is ő, és
minden ő.”
– „Nem elég, nem elég!”
A hatodik a semmiről beszélt,
A hetedik számokat recitált,
A nyolcadik a moszkvai Confessiót,
A kilencedik atombombáról énekelt
prefációt
És a tizedik Einstein evangéliumát.
És még sokan, sokfélét és sokáig
És minden egyes más nyelven beszélt.
És én csak kiáltoztam egyre:
– „Kevés! kevés! nagyon kevés!”
És minden székől egy-egy könyvteker-
gurult elő,
És a tekercsek összeálltak
És torony akart lenni belőlük,
Mint ama régi, Szennár mezején.
Gurultak, egyre gurultak a nagyhasú
tekercsek,
És másztak és sűrögtek

Izzadtan, izgatottan,
Fölfelé, fölfelé
Mint Himalája fejének a hangyák.
És már éppen fel akartam egyenesedni a
székben
És igazságot tenni,
De fölébredtem.
Éjszaka volt.
Éjszaka voltál.

XII.

Könyv a térdemen,
A könyvben ábra, számokkal és görög
betűkkel:
Ablak a Végtelenbe.
Itt ülsz az ablakban, mellettem
És fölemelt Ujjaid ütemén ringatod
És szertehajtod, egyre sebesebben,
És összefogod, egyre szorosabban,
Napok, naprendszerek, galaktikák és
mindenségek
És atomok és protonok és protonnál is
potomabb pontok
Miriárdokszor miriárdjait.
Fölemeled a karodat,
És eltűnik az Anyag a Hullámozás
végtelenében,
Leejtéd karodat,
És elpihen a Hullámozás az Anyag
végtelenében.
És eltűnök én is; elpihenek én is
Árján az Ütemnek,
Amely innen, térdeimről
Mozgatja a Mindent.

XIII.

Mezítlábas asszony az országúton.
Kenyeret visz, abroszba kötve.
Szép kerek gyürkés cipót.
Teli a levegő kenyérillattal.
Teli a lelkem illatoddal.

XIV.

Ma volt a legnehezebb.
Tükörbe néztem, úgy esett,
S Te onnan néztél vissza rám.
És belém állt az értetlen csodálkozás:
De, Uram, ezt az ötletet!
De, Uram, tisztesség ne essék szólván,
Jobbnak gondoltam az ízlésedet!
Akaratlanul a fejemet csóváltam,
Rosszallóan csóváltad a fejed Te is.
És akkor elszégyelltem magamat:
Eszembe jutott barátom, a professzor,

Aki fehér köpenyében, górcsőves
asztalkája előtt,
Valami fertelmes férget boncolgatott
És látván arcomon az undort,
Ezt mondta, mérhetetlen szájalommal:
„Mit tudod te, szegény laikus,
Hogy, milyen csodálatos ez!”
Igen, Uram, – mit tudom én?
Mit tudok én!?
Mire visszatettem a tükört a fiókba,
Hangosan nevettem.

XV.

Este van.
Elment az utolsó látogató.
A folyosón lecsavartam a villanyt.
Itt vagyok.
Szokott helyeden,
A kis támlátlan széken,
Az ajtó és az üveges szekrény között,
Ülsz és vársz.
Egyedül vagyunk.
Leeresztem az ablak függönyét.
Így, most segíts egymásba néznünk.
És holnap reggel,
Harmadik harangszóra,
Megtöröm a Kenyeret.

Úgy emlékszem, elsősorban az evangéli-
umról beszélgettünk ezeken a hittanokon –
de úgy, hogy mindig örömhírről a szívünk-
ben jöttünk el. Megszületett bennünk az
erőszakmentes, szelíd, szegény, szolgáló
életforma vágya. Emil bának mindig volt
ideje mindannyiunkra. Naptárjában sora-
koztak a nevek, s mi vittük hozzá csetlés-
botlásainkat, bajainkat, gondjainkat, kéte-
lyeinket. Ő hozzásegített, hogy kiengeszte-
lődjünk Istennel, egymással, önmagunk-
kal. De nemcsak Istennel, hanem emberek-
kel is megajándékozott bennünket. Hány
életre szóló barátság született körülöttem!
Közösséggé akart bennünket formálni,
hogy – mint az első keresztényeknek – egy
legyen a szívünk, lelkünk. Ezt szolgálták a
Rókus altemplomában a katakombahangu-
latú esti fél nyolcas misék. Segített kiskö-
zösségeket életre hívni, hogy egymást
támogassuk az útkeresésben. Voltak
köztünk fizikailag is segítségre szoruló-
k, sokszor én is. Jó volt megtapasztalni, hogy
akár adunk, akár kapunk, mindig valami
több születik. Ilyen ajándék volt Viczina

Gabi is, akivel élete végéig megmaradt a kapcsolatunk.

Meghatározóak voltak a nyári lelkigyakorlatok. Persze titokban, a természet ölen (Borókás-pusztá), vagy valamelyik pap barátja "lepukkant" plébániáján tartotta. Számomra a nagyon egyszerű körülmények inkább segítették a lényeg keresését. Ezek kockázatosak voltak (főként a papok számára), mindig figyeltek bennünket.

Emil bá követte a zsinat utáni teológiai tanulmányokat, foglalkozott pszichológiával, szociológiával is. Közösségépítésben sok olyan eszközt alkalmazott, amilyeneket a mai csapatépítő tréningeken szoktak. Leginkább mégis hiteles személyiségével hatott. **Tordon Ákos Búzavirág** című prózaverse jut eszembe:

Az ég madara megkérdezte a búzavirágot:

- Tán az ég virága vagy, búzavirág? Mert olyan kék vagy, akár az ég.

- A föld virága vagyok - felelte a búza-

virág -, de szeretem az eget. S az ég nekem adta színét, mert ő is szeret engem.

- S nem fáj, hogy oly mesze vagy tőle?

- Nem vagyok messze tőle, hiszen itt van a fejem felett, ennél közelebb soha se lehetünk egymáshoz.

Az ég madara az eget is meg akarta kérdezni. De közte s az ég között mérhetetlen volt a távolság.

Emil bá mindig hűséges maradt az általa felismert igazsághoz. Híven tükrözte az ég kékjének azt a hullámhosszát, amire ő rezonált.

Tegzes Klári

Emil Atya, Emil bá

Nekem inkább Emil bá. Akik ma az öregebbek közé tartozunk, vagyis Emil bát fiatalabb korából ismerhettük, a Rókus kápolnában töltött idejében találkozhattunk vele. Addigra már letelt a felfüggesztés ideje, és Emil bá hivatalosan is működhetett a Rókusban.

Úgy ismerkedtem meg vele, hogy amikor 10 éves voltam, Lénárd Ödönt, Dönci bácsit ismét lefoglalták, (1966) bebörtönözték. Ekkor édesanyám Bulányi atya javaslatára Emil bával ismerttetett össze, aki három év elteltés után 1965-ben került a Rókus kápolnába. Hamarosan ministráns, és hittanos lettem.

(Fotó: Trásy Gábor, 2009)

Az Emil bá elnevezés nem tiszteletlenség-ből fakadt, hanem óvatosságból, titkolózásból. Az államhatalom félve és ellenségesen figyelte azokat a foglalkozásokat, amik a kisdobos, úttörő és a KISZ ellenőrzött keretein kívül voltak. Nem kívánatosnak, a népi demokrácia megdöntése előkészítésének bélyegezte, ezért sok helyen voltak hivatalos és szervezett besúgók, akik az információkat a megfelelő helyre továbbították. Az első közös (talán ministráns) kirándulásaink alkalmával, amikor utcát és járműveket hangosan vagy akár kiabálva is betöltöttük hangunkkal, hogy például a csapat elejétől a végéig kellett elérjen a hangunk, a feltűnést keltő Emil atya megszólítások helyett az utcán Emil bá'(csi)-t volt tanácsosabb kiabálni. Sokszor el is tévesztettük az elejét. De aztán az irodalmi példán (Arany: Jóka ördöge) és erdélyi szokáson okulva a simázás (a megcsapás korszerű elnevezése) segített. Ez abból állt, hogy aki harmadjára is, vagy nagyon hangosan Emil atyázott, annak hátulsó felét a csapat minden tagja segített simábbá tenni. Így a megfontolt megszólítás hamar szokássá alakult, és a nem utcai

helyzetben is meghonosodott. Rögtön lehetett érezni, hogy aki Emil bát keresi, az közelebb van a társasághoz, mint aki Emil atyával szeretne beszélni.

A kirándulások mellett volt ministránsgyűlés is, ahol elpróbáltuk a szertartások menetét, és a végén volt játék. A kápolna irodája két részből állt. Volt az üveges fallal elválasztott Főnök Úr szobája, és az iroda fogadó helyisége, itt játszhattunk. Talán gombfoci, rugós foci, csocsó volt a legnépszerűbb. A katapult játékot csak akkor játszhattuk, amikor hosszabb volt az idő. Ezért ritkán játszottuk, talán a karácsonyi összejöveteleken. Izgalmas két csapatos társasjáték volt. Azóta sem láttam sehol máshol. Karácsonykor a ministránsok választhatnak, hogy érdeklődési körünknek megfelelően inkább könyvet kérnek, vagy narancsot. Én inkább a csak ez idő táján a boltokba érkező, és hosszú sorok kivárása után megszerezhető, ritkán látott narancsot választottam.

A kommunista államhatalom idején az egyházi közösségek túlélésére az illegálitásban vonulás látszott megoldásnak. Az érintettek néhány fős csoportokba szerveződtek. Találkozási helyeiket, és időpontjaikat nagyrészt titokban tartották. Főként a tagok lakásán találkoztak, nem egyszerre érkeztek és távoztak. Összejöveteleiken Jézus tanításával, lelkiismereti kérdésekkel, máshol a nyugati teológia egyes meglátásaival, a hazai egyházi, egyházpolitikai helyzettel foglalkoztak, és közösen imádkoztak.

Akkoriban még a házmesternek dolga volt az, hogy a házba érkező idegeneket figyelje, éppen úgy, mint a liftet kezelni, a járdáról a havat ellapátolni, és a későn jövőket kapupénz ellenében a házba beengedni. De még az is a házmester hatásköre volt, hogy iskolai táborozások előtt a tanulónak igazolja, hogy a házban nem volt járványos megbetegedés az utóbbi időben, és elmehet a táborba.

Számomra a gyermek-ifjúsági csoport létrehozása úgy kezdődött, hogy néhányan meghívást kaptunk a rádióépítő szakkörben való részvételre. Így kerültem a Gyulai Pál utcai plébániára. Oda jártunk talán

hárman, négyen. Emil bá rádiószerelő múltjából hozta a szakértelmet. Az alkatrészek, mint a kis hangszóró, forgókondenzátor, ferrit antenna, ellenállások, potméterek, vagy a forrasztópáka mind izgalmas új csoda volt számunkra. A végére kezdtük sejteni, mi a rezgőkör, a tranzisztor, hogyan működik az erősítő, mi az a térerő, mire jó az antenna, hogyan kell felismerni a kapcsolási rajzokon az alkatrészeket. Akkoriban kaptam a rokonaimtól egy fadobozt, ami az első detektoros rádiók egyike lehetett. Már akkor idejét múlta, mert egy szilícium kristályt kellett valahogy beleilleszteni, ami a későbbi dióda őse volt. Innen volt fülhallgatóm, és ebben a dobozban sokáig őriztem a kis alkotórészeket, ami az akkori szerkezetekből megmaradt, és amit a Lenin (Teréz) körúton, közel a bolsevik hatalomátvételre emlékező November 7. térhez (Oktogon) a Rádióamatőrök Boltjában összevásároltam. A rádió elkészült, a kis hangszóróra írólapból tettünk kis hengert a hangerő fokozására. Így szoktuk a társas együttlétet.

(fotó: Hujter Mihály, 2009)

Ahogy növekedtünk, Emil bá irányításával a fiatalok akkori nevén kisbandákban ismerkedtek, barátkoztak, ahol szabad volt kérdéseket megfogalmazni, egymásnak válaszolni, gondolkodni, esetleg mást gondolni. Kerestük a válaszokat Jézus tanításában, és az egyházi tanításokban. Nem volt szokás úgy válaszolni, hogy márpedig ez így van, és kész. Érdekes volt, hogy ilyen dolgokról hogyan, vagy milyen megfogalmazásban vélekednek társaink, ha szabadon és nem a megtanult, egy helyes választ kell mondani. Nem volt szokás, hogy laikusok véleményt nyilvánítsanak.

A templomban a szertartásokat Emil bá nagyon összeszedetten, méltósággal végezte. Érezhettük rajta, hogy bár ez egy mindennapos szolgálat, de nem mindennapi jelentőségű. Egyik húsvéti szertartáson éreztem meg, hogy az ember a maga eszközeivel dicséri az Istent, még ha tökéletlen, vagy töredékes is. Az önmagunk elfogadásának és felvállalásának, valamint a szerénységnek is jó leckéje ez. Emil bá nem énekelt rosszul, de hangkezelése nem volt egészen biztonságos. Nem volt könnyű úgy belefogni egy húsvéti, hosszú örömeinkbe a tömött templomban, hogy előre tudni lehetett, hogy néhányszor el fogja hibázni. És mégis el kell, el lehet fogadni, hogy a nehézségekkel együtt, az akár mások által is látható hiányosságaival együtt hívja meg az embert a Jóisten a szolgálatra.

A prédikációkban a fontosnak tartott dolgokat jellegzetes, kifejezett nyomatékkal mondta. Beszédei követhetők voltak, jellegzetesen Emil basák, egy érezhetően hiteles ember hűsége, meggyőződése, hite, gondolatai, érzései, tapasztalatai nyilvánultak meg bennük.

(Fotó: Urbányi Zoltán, 2016)

Emil bá abban az időben még nem volt gyakorló piarista. Segédlelkész volt, a szentmisék, temetések, keresztelők, esketések és hittanórák mindennapi feladataival. És számunkra főleg lelkivezető is. Ilyen célból havonta, kéthavonta találkoztunk. Kis noteszába kereste, és rögzítette az időpontokat. Nem emlékszem olyan esetre, hogy elfelejtette volna a megbeszélt találkozót. Lelkivezetésben az empatikus meghallgatás, megértés, a vigasztalás, buzdítás, Isten szeretetéről tanúságtévése voltak fő eszközei. Sokszor mesélt élettapasztalatából megerősítő vagy riasztó történeteket, hogy egy-egy magatartás

milyen következményekre vezethet. A könnyebbik út választása, vagy engedés a csábításnak már ebben az életben milyen sorsokhoz vezethet. A bosszúálló, büntető, haragvó, félelmetes, kiengesztelődéshez áldozatot kívánó Isten képe nem állt hozzá közel. Kárhózzal, Isten pusztító haragjával soha sem fenyegetett. A földön történő isteni igazságtételt senkivel szemben nem kívánta. Emil bá előtt nem kellett, nem is voltak titkaim. Biztos lehettem benne, hogy bizalmammal nem él vissza. Még felnőtként is jó volt tudni, ha Emil bá útjaim botlásait, bűneit megbocsájtva az eltelt időszakot jóváhagyólag tudomásul vette. Megáldotta házasságunkat, megkeresztelte gyermekeinket.

Találkozásokkor élmény volt látni, ahogy arcán szétárad a széles mosoly, szemüvege mögött felcsillan tiszta kék szeme, jelezvén mennyire fontos neki az érkező. Máskor a világ dolgait, eseményeit átélve homlokát kezének szétárt ujjaiba támasztva sóhajtott fel, látva az esztelenség, a gonoszság, a zabolátlanság következményeit. Szemüvegét levéve arcán végigsimítva mondott aj-ajt, és hogy meg van ez a világ bolondulva. Néha beszéd kezdetén, vagy ha megfátyolosodott a hangja, beszéd közben is jellegzetes torokköszörüléssel igyekezett tisztává tenni a hangját.

A hittanórák a Kápolna sekrestyéjében voltak. Padokat, székeket hordtunk be oda erre az időre. Szorosan ültünk, de néha mégis kicsi volt a terem, volt aki a gyóntató folyosóra szorult. Emil bá az ajtónál állt, nem volt jó elkészni. Mondani-valója összeszedett és érthető volt. Amikor kérdezett, a válaszokat nyitottan fogadta, megfontolta, kiemelte belőle a helyes részeket, és nem csak egy megoldás volt jó. Nem volt ciki tévedni, rosszat mondani. Nem volt könyvünk, nem volt füzetünk, nem volt házi. Nem csak a katekézist kellett felmondani. Aztán úgy megsokasodtunk, hogy a templomban kellett a hittanórákat tartani. Ez az eredményesség nem volt kedvére a hatalomnak, és így nem lehetett kedvére az egyházi vezetésnek sem. Ha az Istenhez való hűséget össze akartuk egyeztetni az akkori

Egyházhoz való hűséggel, akkor az Egyházat időben és térben tágabban kellett értelmezni. A hatalom számára a templomi, nehezebben ellenőrizhető hittan helyett az iskolai megfigyelhető órák lettek volna a kívánatosak. Ez volt mutatóban megengedve, a vallásszabadságot bizonyítva.

Ezek az iskolai hittanok alig 1-3 gyerekkel működtek iskolánként, ha működtek egyáltalán. A szülők inkább bátor kiállásuk miatt írtatták be gyermekeiket, mintsem jótekonny hatásában reménykedtek.

Hittanóra után sokáig hangos volt a folyosó. Itt zajlott a szociális élet, és alakultak a szívbeli kapcsolatok is. Néha kaptunk figyelmeztetést, hogy a templom előtt már ne csoportosuljunk, és ne egyszerre induljunk haza. Kerülni kellett a feltűnést.

Nyáron voltak a nagy hatású lelkigyakorlatok. Asztalt körbeülve szentmise, hosszabb beszéd a prédikáció idejében, kötetlen imák, elmélkedések és a hittanórához hasonló előadások, szentségimádás a szobában kis mécses mellett, csendes óra, életünk átgondolása. A lelkigyakorlat lezárásaként összefoglaló személyes ima és megfogalmazott jószándékok.

A lelkigyakorlatok helyszínei titkosak voltak, illetve annak indultak. Magánházaknál, vagy bátor papok vidéki filiáján, plébániáján, erdészházban patak mellett stb, később Kismaroson is. A titkosság nem mindig sikerült. Előfordult, hogy rendőrautó cirkált a ház előtt az utcán, vagy fényképezgettek a szemközti házból.

(Fotó: Hujter Mihály, 2008)

Ezekből a képekből Emil bá viszontláthatott néhányat, amikor állami utasításra (az Állami Egyházügyi Hivatal - megszűnt 1989-ben) egyházi raportra hívták, felelős-

ségre vonták, elmarasztalták. A hivatal vezetője, Miklós Imre, a bajszos püspöként emlegetett pártember és államtitkár volt. Az elnevezés abból származott, hogy a püspöki pecsétet csak az általa jóváhagyott dokumentumokra volt szabad rátenni. Az ellenőrzött püspök Lékay László, később Paskai László volt.

Más alkalommal Erdélyben, egy esztenában voltunk fent a hegyen, reményeink szerint senkitől nem háborgatva, hatalmas medveűző kutyáktól őrizve, és fenyegetve is. Akkor a milícia (román rendőrség) utasítására kellett félbeszakítani a lelkigyakorlatot. Mindezek ellenére, a bátor helytállásnak köszönhetően voltak ezekben az időkben is olyan fiatalok, akik tudták, mi is az a lelkigyakorlat, milyen is az, ha szakítani kell vagy lehet a régi formákkal. Énekeltük a Taizé-i énekeket, szólt a gitár a miséken. Gondolatban, érzésben, cselekvésben és szándékban kapcsolódhattunk Isten országához. A sok feszültség, a konfliktusok, az egyházi hierarchiai és állami ellehetetlenítés szándéka nem maradt hatástalan Emil bá egészségére, gyomorfekélyhez, gyomorvérzéshez is vezetett. Később is voltak konfliktusai, és már a Szent Imrész időkben a nyelési képtelenséget okozó betegsége miatt kellett operálni.

A Rókusban volt egy addig fel nem tárt altemplom, aminek felújítása, megnyitása Emil bá rókusi idejére esett. Az altemplomi szentmisék az ősök helyén különös hangulatúak voltak. Mivel nem volt nyilvános, meghirdetett, a hittanosokon kívül ritkán volt más résztvevő. A belső térben nem fértünk el, így a külső folyosó is többnyire telített volt. A Miatyánkot kézfogásban mondtuk, figyelve arra, hogy senki a körből ki ne maradjon, és a kiengesztelődés is személyessé és fizikai jelzéssel megerősítetté vált.

Ezek a helyszínek és körülmények között Emil bá hite, hitelessége, hűsége, tisztasága, bölcsessége, bátorsága és szeretete éltette a közösséget. Annyira más volt ez, mint amikor más templomban, idegenek között, a prédikációkban sokszor élettelen szólamokat hallgatva voltunk szentmisén.

Emil bá diákként egy iskolai dolgozatában azt írta, hogy a legjobb barátja Jézus Krisztus. Meg is kapta érte az értetlenektől a kellő helyreigazítást. A viharos időkben pedig egy másik mondatot is lehetett tőle hallani, amit Jób könyvéből idézett: „Ha megöl is, Benne bízom.” Jób 13,15.

A mindvégig tartó hűség szándéka, és Istennek való teljes odaadottság irányította.

Mikor szeretett édesanyja - Manyi néni - követte őt Budapestre, féltékenyen vigyázott Emil bára, nehogy valaki Istentől eltérítse. Nehezen tudta, vagy talán nem is tudta egészen megemésztetni, hogy mi bűne lehetett Emil bának, hogy még az Egyház is kitaszította. A szerzetesi fogadalomtételt, a tartományfőnöki időket, állami rehabilitációt és elismeréseket már nem érhetette meg. Emil bá nagyon ragaszkodott édesanyjához. Betegágyánál is a róla készült portrét akasztották a lábánál lévő szekrény oldalára, hogy mindig láthassa. Egyik alkalommal, amikor az utolsó időkben meglátogattam, már nehezen fogalmazódtak meg benne gondolatok, akkor a csendet megtörve rámutatott a képre, „ő az édesanyám”. Mikor Manyi néni távozott ebből a világból, a rókusi közösség zavarban volt. Mit kell, illik ilyenkor tenni. Figyeltük Emil bá reakcióit a történetekre. Hittan óra végén átinvitált bennünket a templomba, ahol (az akkori liturgia szerint időszakhoz nem illően) fel volt állítva a nagy húsvéti gyertya. A gyertya fényében - ha jól emlékszem - a Te Deumot, (Téged, Isten dicsérünk) kezdte énekelni, és mi meghatottan folytattuk. Hálaadással és köszönettel búcsúztunk Manyi nénitől. A teremtés, az élet és halál rendjének elfogadása, a bizalom a Jóistenben, és a hála megnyilvánulása máig ható élő példa lehet sokunknak.

Mikor a rókusi sikerek elviselhetetlenné váltak, áthelyezték őt a Szent Imrébe, Szabó Géza atya felügyelete és talán oltalma alá. Eleinte a Rókusból többen is követték őt. A templom hátsó kistermében kezdődtek a hittanok, amik később itt is a templomba helyeződtek át. Nemsokára a mi életünkben is változások történtek, és a kezdeti lelkesedés, mely a megnövekedett

távolságot áthidalta, alábbhagyott. A Szent Imrében is alakultak kisbandák, de ebbe a közösségbe már nem sikerült jól beilleszkedni. A heti-havi találkozások ritkábbá váltak, kapcsolatunk meghatározó részévé a lekivezetés vált. A nagyobb közösségi megmozdulásokban igyekeztünk részt venni, ezeken nagy eséllyel lehetett találkozni a régi rókusosokkal.

(2014)

Emil bá lakóhelyei egyszerűek voltak. Bútorai végig, még a rendházba is elkísérték. Hatalmas, mennyezetig érő egyszerű könyvespolca roskadozott a könyvektől. Az volt a gondolata, hogy ha egyszer hirtelen valami nagyon eldugott helyre helyezik, akkor is legyen lehetősége a szellemi élet táplálására, ápolására. Erről a könyvespolcra kaptam a Csúrcsavar levelei című könyvet, amit Emil bá fordított. Azóta Siklós József fordításában ki is nyomtatták. Akkoriban a sokszorosítás írógéppel történt. Vékony átütőpapír és indigó segítségével erőteljes leütésekkel 8-9 példányt lehetett egyszerre gyártani. Olvasni a vékony papír miatt úgy lehetett, hogy egy vastagabb fehér lapot tettünk a szöveg alá, hogy a következő lap betűi ne látsszanak át, és ne zavarják az olvasást. Jól kellett tudni gépelni, mert a javítás igen nehézkes volt, mind a 8-9 példányon úgy kellett elvégezni, hogy a lapok és az indigók el ne csússzanak.

A könyvespolc előtt volt az asztal, erdélyi piros díszítésű nyersvászon terítővel. Rajta csaknem mindig az arasznyinál alig nagyobb kerek fémdoboz tetővel. A tető fogója az Eiffel-tornyot mintázta. Ebből a dobozból kínálta Emil bá a vendégeit főként sajtos tallérral. A székek is mind ismerősök voltak, meg az egyszerű sötétbarna szekrény. Az ágya melletti

falvédő is kedves emléke volt, az új helyen ismét ez került az ágya mellé.

Karácsonyokkor többen igyekeztünk valamivel kedveskedni, megajándékozni őt. Ezt úgy terelte mederbe, hogy gyertyát volt szabad hozni ajándékba, és esetleg maroknyi saját készítésű süteményt. Emil bá a gyertyákból, mint betlehemi figurákból állította fel az otthoni Betlehemét. A gyertyák a Szent Családot, az angyalokat, a pásztorokat, az állatokat jelképezték, miközben a sok gyertya nagy fényessége a közösség szeretetét is közvetítette. Többnyire azt is tudta, melyik gyertyát kitől kapta, kikre gondoljon az égő gyertyák mellett.

Bár jól esett neki, amikor élete munkájáért állami kitüntetések, elismerések, kapott, de a világ zavartsága jelének érezte ezeket is. Milyen ez a világ: ugyanazért egyszer üldöznek, máskor magasztalnak? Mindig szerényen élt, kevés pénzre soha nem hallottam panaszkodni. Az egyik elisme-

réssel járó juttatásból végre megcsináltathatta a fogait. Az egyháztól kapott sebeit nem enyhítette rehabilitáció.

Emil bá nem volt tréfamester, de értette és szerette a humort. Nagy hahotákra nem emlékszem, de sokat nevetett vagy visszafogottan kuncogott együtt a közösséggel. Betegágánál is mosolyogva, feleselve, jó hangulatban küzdött gondozójával az ebéd előtti visszafekvés tilalma ellen.

Elköszönéskor legtöbbször az Isten áldjon, Isten áldja használatával bocsájtotta útjára a távozót.

Távozásával szegényebb lett a Föld, és a reménybeli találkozástól vonzóbb a Mennysors. Nagy ajándék a Jóistentől, hogy ismerhettük és ilyen sokáig segíthettünk, velünk lehetett. Kérlek Istenem áldd meg őt! Hálás vagyok mindazért amit tőle, általa kaphattam. Kapcsolatunk, és működése meghatározó jelentőségű az életemben.

Dr. Trásy Gábor

Emil atya

Feleségem, Ági serdülő lányként, én végzős gimnazistaként ismerkedtem meg vele 1980-ban. Mi akkor költöztünk a Szent Imre templom közelébe, akkor kezdtünk el járni az általa tartott hittanra, ahova Ági kezdetektől járt. Házasságkötésünkig, Pécsre költözésünkig maradtunk mellette. Ő adott össze minket, és ő adott minket közvetítőként Bíró László kezébe.

Az első élményem a Szent Imrében a lelkes tömeg. Alig fértünk be a hittanterembe, az esti miséken is megtelt a templom, a mise után a lépcsőn beszélgettek a fiatalok még hosszasan. Nagyon megerősítő volt ez akkoriban.

Magával ragadó volt a kedvessége. Azt a széles mosolyt, ami mindig az arcán volt, nem lehet elfelejteni. Egész lényéből sugárzott a szeretet. Örült nekünk, szeretett minket, ezt érezte mindenki, ez vonzott és megtartott bennünket.

Fáradhatatlan szervező volt. Nagymaros, kirándulás, lelkigyakorlatok, farsang, kiscsoportok, ahova vezetőknél is beszervezett minket, - ezek által rengeteg, egész életünkre szóló élményt kaptunk tőle.

Visszagondolva is nagy értéknek tartjuk azt a sok irodalmi szemelvényt, verset, novellát, amit olvasott vagy javasolt nekünk. Formálta ízlésünket, tágította látókörünket. A teológia vonalán is bátran foglalkozott az aktuális, és akár vitatott kérdésekkel. Hitünk és az egyház iránti szeretetünk csak erősödött ezek által is.

Sokat tanultunk életszemléletéből, ahogy a világ dolgairól, vagy egyházi kérdésekről nyilatkozott. Böven adódott éles helyzet, kényes kérdés. Jó volt hallani ezekre adott nyugodt, tiszta, igazságkereső, de békés, szeretettel teli véleményét. Távol állt tőle a sértődés, hőzöngés, ferdítés, maszatolás. Néhányan közülünk a „csendes duhajként” emlegették maguk között, mert a krisztusi alázatos, szelíd, szeretettel teli, de az igaz mellett mindig következetesen kiálló, szelíd ellenállást jelenítette meg az akkori egyházellenes körülmények között. Bízunk benne, hogy át tudtuk venni hiteles krisztusi szemléletét.

Hálásak vagyunk az Istennek, hogy megismerhettük:

Meszéna Ági és Tamás

Emil bá — Szongoth Gábor emlékei

Emil atyával 1958-ban ismerkedtem meg a törökőri Kis Szent Teréz Plébánián. Ő akkor került oda segédlelkésként, én meg Nála kezdtem ministrálni. A vele való kapcsolat sok területen meghatározó volt egész életemre. Már akkor csodálatos empátiával és szeretettel bánt a gyerekekkel. Édesanyja által küldött ételcsomagot az első délután közösen ettük meg a parókián a szobájában. Mi meg versenyeztünk, ki ministrál többet egy hónapban, és ki vág több fát a sekrestyei és a ministráns szobai cserépkályhákba.

A 60-as években kapcsolatba került a Regnum Marianum lelkeségi mozgalommal, és elküldött minket a zánkai illegális cserkész táborba. Többek között a Regnummal való kapcsolata miatt ítélték el, és 3 évig nem misézhetett, csak titokban a Rókus Kápolnában. (Szemben volt az akkori munkahelye a Gelka szervíz, mert a szilencium 3 éve alatt kitanulta az elektroműszerész szakmát.)

(2013)

1973-ban Emil atya esketett minket a kis Szent Teréz templomban, a 25. és 40. évfordulón Ő erősítette meg a házasságunkat. Születésnapjait többször együtt ünnepelehtük Vele a Piarista Rendházban.

Őrizzük meg emlékét, Ő igazán megérdemli!

A Szongothok nevében:
Szongoth Gábor és Anikó

Emil atya emlékére

A budai Szent Imre templomban tartott gyémántmiséjén, 2013.június 14-én Labancz Zsolt tartományfőnök mesélte Emil atyáról többek között a következőt, ami nagyon nagy hatással volt rám.

Emil atyának már régóta fájt a térde, nehezebben mozgott, így amikor találkoztak a folyosón, Zsolt atya megkérdezte tőle: Hogy vagy Emil atya?

Reakciója a következő volt: széttárta karját, és örömtől sugárzó arccal kijelentette: - Ilyen jól még sose voltam!

Időközben ugyanis váratlanul és tartósan elmúlt a fájdalom a térdében, és jól tudott ismét járni. Persze, hogy nagy volt az öröme, és ezen örömét boldogan osztotta meg Zsolt atyával.

Ez a történet ott a gyémántmisén annyira megfogott, hogy amikor legközelebb találkoztunk, és szokása szerint mindenkit megelőzve megkérdezte, hogy vagyok, én is ezt válaszoltam neki: Ilyen jól még sose voltam. Nagyon kacagott, csillogott a szeme a jókedvtől, amikor elmeséltem neki, ezt tulajdonképpen tőle tanultam. Innentől kezdve bárhol is találkoztunk, a csütörtök esti felnőtt hittanjin, amikor éppen én vittem kocsival, gyónáskor vagy amikor meglátogattam, mindig ezt játszottuk: ő megkérdezte, hogy vagyok, én pedig a szokott választ adtam: ilyen jól még sose voltam. És drága Emil atya mindig tudott nevetni, örülni. Ha nem

lettem volna jól, akkor is ezt mondtam volna, már csak azért is, hogy nevéssen.

(2012)

Amikor a Rókus kápolnában tartandó utolsó miséjére vittem, mielőtt megbetegedett, pontosan ugyanazzal az izgalommal és hittel ment misézni, mint előtte bármikor. Megkapaszkodott az amboban, és mintha érezte, tudta volna, hogy többé már nem állhat ott, minden erejével, lendületével és töretlen hitével sugározta nekünk: Jézus mérhetetlenül szeret minket, és mi is szeressük Jézust és egymást. Érződött, minden idegszála, minden ereje arra koncentrált, hogy nekünk szerencséseknek átadja úgy az üzenetet, hogy abból épüljünk. A mise végére elfáradt, ám amikor beült a kocsiba, boldog volt.

Elképesztő energia és erő volt benne. Amikor a felnőtt hittanon Ratzinger bíboros úr könyve volt a téma, megjelent a Szent Imre templom hittantermében egy vastag táskával. Nem adta ki a kezéből, nem engedte senkinek, hogy segítsen neki a Villányi útról bevinni. Kiderült, egy csomó könyvet cipelt magával, hogy akinek nincs meg a könyv, az ott rögtön meg tudja venni. Mindehhez hozzátartozik, hogy busszal jött, vagyis otthonról a Ferenciek téri buszmegállóig, illetve a Móricz Zsigmond téri buszmegállótól cipelte be segítség nélkül.

Olyan erőt adott neki a hite, ami még a fizikai fáradtságot is képes volt legyőzni.

Számon tartotta híveit. Amikor beteg voltam (sajnos elég gyakran), volt, hogy napjában két-három alkalommal is felhívott, hogy vagyok. Persze ilyenkor is azzal kezdtem: ilyen jól még sose voltam, ám a nevetés után mindig a valós állapotot is kérdezte. Mindig volt kedves szava, és jókat beszélgettünk.

(Kismarosi lelkigyakorlat, 2015)

Volt egy olyan időszak, amikor betegeskedett és én is pont akkor voltam beteg, amikor ő. Na, ezen jókat derültünk telefonon, hogy összenőttünk, és követjük egymást, nehogy lemaradjunk a másiktól. Ilyenkor gyógyuláskor még jobban tudott örülni, hogy egészségesek vagyunk, és ebben is követjük egymást.

Hatalmas megtiszteltetés és öröm volt a közelében lenni!

Köszönöm a jó Istennek, hogy megadta azt a kegyelmet, hogy ismerhettem és tegezhettem.

Örökké a szívemben hordom, és köszönöm, hogy talán értem is imádkozik az Úrhoz.

Kovács Tamás

Jézus életem, erőm, békém
Jézus társam, örömöm
Benned bízom, Te vagy az Úr
Már nincs mit félnem, mert bennem élsz
Már nincs mit félnem, mert bennem élsz

félnőtt hittanok kezdőéneke
sok-sok éven keresztül

Emil bá

1966-ban csukták le harmadszor Lénárd atyát, - akkor sokan ismét lelkipásztor nélkül, árvák maradtunk.

Emil bá három év kényszerű eltiltás után akkoriban került a Rókusba. Valaki őt ajánlotta, - elmentem hozzá. Ezt követően haláláig, több mint ötven évig állt mellettem, és családom mellett mint lelkiatya és bensőséges jóbarát.

Ezekben az években a Rókus csendes, élettelen kis kápolna volt. Aztán ahogy Emil elkezdte a hittanórákat, egyre több szülő figyelt fel az ott elhangzottakra, és a gyerekek is nagy kedvvel jártak el hozzá. Lassan mind többen küldtük el hozzá gyerekeinket, néhány év alatt hihetetlen ifjúsági munka alakult ki, - kirándulásokkal lelkiprátorlatokkal, vasárnapi altemplomi misékkal majd kisközösségek alakulásával. Lassan egyre több felnőttet is elért, egész családok jártak hozzá.

Aki akkor élt, tudja mekkora veszéllyel járt mindez. Nem is csodálkoztunk, amikor az ÁVO által a kirándulásokon készített fényképeket látva, egyházi felettesei büntetésből valami kis távoli plébániára akarták áthelyezni.

Ekkor az Úristen valódi csodát tett: ehelyett Budapestre, az ország legtöbb fiatal foglalkoztató, "minta-plébániájára" a Szent Imrébe helyezték!

Nem lehet elmondani hogy ezek alatt az évek alatt hány embert ért el, hány közösséget vezetett, alakított, hány lelkiprátorlatot tartott. Mindig mindenre, és főleg mindenre ráért.

Amikor visszakerült a Piarista rendházba, féltünk, hogy mindez megszűnik. De nem. Ugyanúgy folytatott mindent, prefektusként, provinciálisként is. Sőt, amikor Csíkszeredába költözött, akkor is hűségesen ráért mindenre. Eskette gyerekeinket, keresztelte unokáinkat, velünk ünnepelte 50-60-65 éves házassági évfordulónkat is.

Azt a szeretetet, mosolyt, amit tőle mindig kaptunk, nem lehet elfelejteni. Az Úristen Szeretétét és Irgalmát képviselte egész életében. Még halálos ágyán meleg kézszorításában is...

Nem véletlen, hogy utolsó éveiben, szinte mindig a szeretetről szóló 2. János levelet adta elégtételként.

Hiába is próbálom, nem tudom leírni, jellemezni a Vele töltött éveket, évtizedeket. Ehelyett Paul Claudel versének néhány sorát írom ide, talán ezek megsejtetik, ki az, akit benne elvesztettünk.

Boldog, ki az oltár mögött orvost talál, és nem bírót, hanem atyát,

Papot, aki mélyen alázkodó, sosem csodálkozik, haragját soha nem zúditja rád, Türelmes, és a tékozló fiúnak, vegyen belőle, erszényét megnyitja mindig kegyesen,

S tudja, hogy ahol bőven terem a bűn, még bővebben árad a kegyelem.

"Erősen fogadom" ... Igen, de holnap vagy ma délután még, elkövetem ugyanazt a hibát.

Kétségkívül konok jószág az ördög, s csak én vagyok nála is ostobább.

...

Ha minden pillanatban elbukom: hetvenhétszer is fölemelkedem!

...

Adjon ilyenkor Isten jó atyát, ne holmi ámuló s botránkozó tanárt neked.

Az a dolga, hogy bűneinket megtapintsa, s a rongyszedők apostola miért épp téled ijedne meg?

...

Szólj, és amiket a világ nem ért meg, mondd nekem azokat a szavakat.

Jézus Krisztust hallom, ő szól szavadban, és halkán tanácsokat ad.

És én hiszem. hogy egykor, veled együtt, magam is a Paradicsomba érek,

Reverendád szegélyébe fogódzva, egyszerűen, mert megígérted.

(Paul Claudel: Daniel Fontaine abbé emlékére)

Ebben bízunk, remélve találkozásunkat Odaát!

Gresz Sári

„Bízzál a Jóistenben”

Keresztlevelem szerint katolikus családban születtem, de az elsőáldozás és a bérmezítkezés után - 10 éves koromban – elvesztettem a kapcsolatam az egyházzal. Gyerekkoromból nincsenek templomi emlékeim. Kállay Emilt – feleségemnek, Rékának köszönhetően – mindössze 20 évvel ezelőtt ismertem meg. (Ismerek olyan tanítványát, aki már rádióműszerész korában is kapcsolatban állt vele.) A feleségem hitét gyakorló, azt mélyen megélő családból származik, s a kapcsolatunk kezdetén arra kért, hogy kísérjem el a „szentimrébe” a vasárnap esti 7-es misére, amire szokott járni. Így találkoztam Kállay Emillel. Ettől kezdve minden vasárnap ott voltam a misén, ahová egy idő után már nemcsak azért jártam, mert udvarias akartam lenni, hanem azért is, mert azt éreztem, hogy van ott valaki, aki hétről hétre mutat meg egy új utat, hogy másként is lehet élni, gondolkodni. Amikor eldöntöttük, hogy összeházasodunk, fel sem merült, hogy a jegyesoktatást ne Emil atya tartsa. Kicsit szkeptikus voltam, hogy mit tudhat egy pap a házasságról, de már az első találkozásunk során kiderült, hogy megint rosszul mértem fel a dolgokat, s Emil bá' olyan tanácsokkal, gondolatokkal látott el, ami azóta is végigkíséri a házasságunkat. A kapcsolatunk Emil Atyával egyre szorosabb lett azután, hogy összedott bennünket. Ő keresztelte mindhárom gyermekünket, elvezetett minket lelkigyakorlatokra, s bár nem csatlakoztunk egyik csoportjához sem, de a Mikszáth téren, majd a Piarista közben gyakran kerestük fel „házassági karbantartásra”, beszélgetésre, elmélkedésre.

Nyolc évvel ezelőtt az őszi szünetben Nagybörzsönyben töltöttünk néhány napot, ahol azt terveztük, hogy végiglátogatjuk a település négy templomát. Esőként a település melletti dombon fekvő Árpád-kori Szent István templomot kerestük fel. Ahogy az egy háromgyerekes családban időnként megesik, mire templomhoz értünk, kissé összekülönböztünk. (Az okára természetesen nem emlékszem.) A templomban szótlanul ültünk egymás mellett Rékával, amikor egy nagypapa bejött az

unokájával, akinek a hátunk mögött elhelyezett vendégkönyvet mutatta meg. Hosszas lapozgatás után a gyermek a következőket olvasta fel hangosan: „Hálás szívvel mondunk köszönetet Kállay Emil atyának az itt tartott lelkigyakorlatok tanításaiért.” Ott, abban a pillanatban oly váratlanul ért mindkettőnket ez a mondat, hogy elszállt minden feszültség, neheztelés, s mosolyogva mondtuk egymásnak, hogy Emil Atya mindenhol ott van, és szemmel tart minket. Hazatérve megköszöntük neki, hogy megint figyelt ránk, mire nevetve mesélte el, hogyan szervezett az ifjúságnak lelkigyakorlat a nagybörzsönyi plébániával.

Pár évvel később Veronában jártunk, amikor felhívott bennünket telefonon, csak hogy megkérdezze, hogy vagyunk – éppen akkor, amikor egy heves vita után komoran ballagtunk az Adigén átívelő hídon. Ekkor már biztos volt, hogy tulajdonképpen Örangyal Ő.

Eltávozása óta egyre jobban érzem, hogy nem engedte el elveszett és megkerült bárányának kezét, s gyakran látom magam előtt, ahogy karonfogva a lifthez kíséri a feleségemet, akinek minden nehézségben ugyanazt az élete példájával hitelessé tett útravalót adta: „Bízzál a Jóistenben, kedves Réka!”

Boros Tibor

Visszaemlékezés Kállay Emil atya piarista szerzetesről

Azokat a történeteket, emlékmorzsákat szeretném a most következőkben az olvasó emlékezetébe idézni, amelyeket eddig még senki sem jegyzett le Emil atyával kapcsolatban, legalábbis amennyire én tudom. Másrészt pedig olyan személyes történeteket szeretnék elmesélni, amelyek Emil atya jellemvonásait domborítják ki, amelyeket mindenki megtapasztalhatott, aki személyesen ismerhette őt. Nem vagyok történetíró, amiket lejegyzek, nem kutakodás eredménye, hanem személyes emlékek, amiket persze meg is lehet cáfolni, de mégis, a történetek igaz voltát

maga Emil atya hitelesíti előttem, akinek őszintesége és igazmondása mindenki előtt ismeretes, és az, hogy magam éltem át ezeket. A történeteket emlékezetből írom, emlékezetembe idézve Emil atya szavait, nagyjából úgy, ahogy tőle hallottam.

Egy alkalommal, amikor személyes beszélgetésünk alkalmával Olofsson Placid atyával való kapcsolatára terelődött a szó, a következő történetet hallottam tőle. A Szent Imre templomban gyűlést tartottak a papok az ottani munkával kapcsolatban. A káplánok között volt egy 'Zseni' gúnynevű pap. Erre a furcsa gúnynévre rá is kérdeztem Emil atyánál. A válasz az volt, hogy azért hívták így, mert annyira 'zseniális' volt, azaz egy, a rendszer által szervezett megmondóember volt, azaz besúgó⁽¹⁾. Ez a Zseni felállt, és elkezdte sorolni, hogy Emil atya milyen káros tevékenységeket folytat, hogy a gyerekeknek hittanórákat szervez, kirándulásokra megy az ifjúsággal, ahol mindenféle rosszra tanítja őket, megrontja a gondolkodásukat, és olyan rágalmakat szórt rá, amilyeneket a becsületes tanítókkal szemben az ilyesfajta rágalmazók szoktak szórní. Ekkor Placid, aki már sok mindenben keresztülment, a beszéd célját átlátta, és még mielőtt a végére érhetett volna a szónok, azt mondta, hogy ő ezt a sok hülyeséget nem hallgatja tovább, vette a kabátját, felállt, és kiment a teremből. Majd a többi káplán is, Placid atya példáján felbátorodva elhagyta a gyűlést, és "Zseni" szinte megsemmisülve hallgatóság nélkül maradt, úgyhogy semire sem ment a terveivel. Jó emberek révén így mentette meg akkor Emil atyát a Jóisten.

Emil atyára roppant jellemző volt határtalan szerénysége. Amikor megtudta, hogy provinciális lesz, nem értette, hogy miért őt bízták meg evvel a feladattal, amikor – mint mondta – nála sokkal nagyobb emberek is vannak a piarista rendben. A Pesti Barnabás utcában levő épületet visszakapta a piarista rend az államtól. Ennek a felújítására azonban nem adtak rögtön anyagi támogatást, tehát az épület még használhatatlan volt. Emil atya személyes közbenjárásának köszönhetően azonban az akkoriban leköszönő Orbán-kormány tá-

mogatta az épület felújítását is. Ennyire sikeresen látta el Emil atya ezt a szinte világi feladatát is.

(Benkő Andorral 2002-ben. Fotó: Ferencz Mária)

Emil atya egy másik alkalommal elmondta, hogy azokban az években, amikor nem engedték papként működni, akkora anyagi nehézségei támadtak, hogy egy napig szinte hajléktalanként kellett élnie. Igaz, nem az utcán aludt, de egy éjszakát egy gépjárműben kellett töltenie. Ebből a helyzetéből édesanyja menekítette ki, akinek sikerült valahol egy egyszerű albérletet találnia számára. Mondta is Emil atya, hogy ekkor különösen átélte a nincstelenek nyomorúságát, és attól kezdve még inkább együttérzett velük.

Emil atya sosem feledkezett meg szülei jószágáról. Egyszer elmondta, hogy olyan hálás a Jóistennek, hogy ő megtapasztalhatta, hogy a szülei mennyire szeretik egymást. Egyszer édesanyja egy bizonyos fajta tüdőgyulladást kapott, és az orvosok a szénamurva gőzét nyújtó kádas fürdőt javasoltak a meggyógyulásához, amelyhez akkoriban nem állt otthon rendelkezésükre megfelelő alkalmatosság. Ekkor édesapja fáradságot, erőt nem kímélve megépítette feleségének ezt a kádat. Emil atya mindig szeretettel gondolt vissza erre a pillanatra, mert szülei igaz szeretetből szolgálták egymást.

Emil atyának a kommunista rendszer alatt a sok megpróbáltatástól, megfigyeltetéstől, idegeskedéstől gyomorfekélye alakult ki.

Később, amikor visszatérhetett a papi szolgálatba, még mindig fennállt ez a betegség. A rendtársakkal lehetősége nyílt ellátogatni Kalazanci Szt. Józsefnek, a piarista rend alapítójának szülőföldjére, Spanyolországba. Ezen utazás alkalmával a lourdes-i kegyhelyen keresztül vezetett az útjuk, ahol meg is álltak. Emil atyának ott az volt az első gondolata, hogy imádkozik majd a Szűzanyához, hogy meggyógyítsa őt. De amint meglátta a többi beteget, szenvedőt és nyomorultat a kegyhely körül, azt gondolta, hogy neki másokhoz képest semmi baja sincs és inkább másokért kezdett el imádkozni. Későbbi éveiben – tudomásom szerint – erre a betegségére többet nem is panaszkodott, a fekély nem újult ki többször.

(Sík Sándor kiállítás megnyitó, 2002.03.22.
Fotó: Ferencz Mária)

Hadd említsek meg most egy pár személyes tapasztalatot vele kapcsolatban. Amikor éppen valamilyen lelki hullámvölgybe kerültem, ami a kamaszok lelkiállapotára igen jellemző, úgy gondoltam, hogy csak vele tudom megbeszélni a problémáimat. Akkor még a rendház a Mikszáth téren volt, közel ahhoz a helyhez, ahol mi is laktunk, úgyhogy úgy döntöttem, hogy felkeresem. Jóllehet, a megszokott eljárás-tól eltérően nem egyeztettem vele előzetesen időpontot. Váratlan érkezésem ellenére azonnal fogadott, és nem is adta jelét semiféle neheztelésnek. Készségesen meghallgatott, tanácsokat adott, elmondtam a

problémáimat, össze tudtam magam szedni nála, és végül hazamentem. Úgy fogadott, akár valamelyik rokonát. Ennyire szívén viselte az ifjúsággal való törődést, mert úgy gondolom, hogy nem egyedül csak velem törődött ennyire atyaián.

Édesapám halálakor Őt kértük meg, hogy tartson gyászmisét. Még mise előtt bementem a kápolna sekrestyéjébe, hogy beszéljek vele a megemlékezést illetően. Ő akkor megkérdezte: „Ugye, fogsz áldozni?” Én akkor azt feleltem, hogy most nem, mert nem végeztem még el a szentgyónást. Erre ő ott, ahol álltunk, anélkül, hogy a gyónásomat elvégezhettem volna, feloldozott. Nagyon elcsodálkoztam, hogy illet meg lehet tenni, de valószínűleg teljesen átlátta lelki vívódásaimat. Az Egyháznak az emberközeli oldalát képviselte számomra ezzel a gesztusával, és nagyon megerősített, szeme előtt tartva azt, hogy „akinek többet bocsátanak meg, az jobban is szeret” (Lk, 7, 36-50). Később is sokszor eszembe jutott ez a történet.

Szentbeszédeinek a stílusára jellemző volt a gnómák (latinul sententiák, velős monad-sok) használata, ami pedagógiai szempontból is ügyes dolog volt, mert a rövidebb, de tartalmas mondat könnyebben megjegyezhető volt, mint a hosszú szentbeszéd egésze. Ezeket nem mind ő találta ki, de személyében teljesen hitelesen közvetítette. Hadd emeljek ki néhányat:

1. Egy gaudete vasárnap (advent harmadik vasárnapja) alkalmából mondott tömör mondata: „A keresztényeknek kell örömet sugározniuk a világba. Aki nem örül, nem tudja hitelesen képviselni az evangéliumot, nem tudja Krisztust hirdetni. A megosztott bánat fél bánat, a megosztott öröm kétszeres öröm.”
2. „Egocentrikusok helyett váljunk Kriszto-centrikusakká, Krisztus legyen életünk középpontja, ne önmagunk.”
3. „Ha nem úgy cselekszel, ahogy gondolkozol, úgy fogsz gondolkodni, ahogy cselekszel.”
4. „Vagy Boldog VI. Pál mondata: „Az egyház szemében az első evangelizációs eszköz híveinek őszintén keresztény hite. ... A mai embert inkább érdeklik a tanúk,

mint a tanítók, és ha mégis hallgat a tanítókra, azért teszi, mert ők egyben tanúk is.”

5. „Mi az alázat? Az alázat igazság, hogy nem gondolunk magunkról többet, mint akik vagyunk.”

6. „A cserkész önmagával szemben szigorú, másokkal szemben megengedő.”

7. „Egyszer úgyis meg kell hallni, inkább akkor Krisztusért haljon meg az ember.”

8. „Nem lehet egyszerre szolgálni a mammonnak és Istennek, az Antikrisztusnak és a Krisztusnak.”

9. „Nem vagyok egyedül. Rengeteg lelki gyermekem van, rengetegen tartoznak hozzám”

Hazaszeretete is mindig megnyilvánult a szentbeszédeiben és tetteiben is. Nem múlt el olyan nemzeti ünnep, Trianon, március 15, amikor meg ne emlékezett volna a magyar hősookról, vagy ne adott volna hangot aggályainak a magyarság fogyatkozásával kapcsolatban, ahogy ez a legutolsó születésnap videóján is látható-hallható, pedig az öregség már erőt kezdett venni rajta halála előtt.

Beszámolóm végén hadd álljon itt most még egy személyes vélemény. Bár Emil atya nem volt bebörtönözve, mint Mindszenty, és közvetlen agressziót nem élt meg, nem volt olyan hosszú ideig száműzetésben, mint Placid atya, mégis fehér vértanúnak gondolom Őt, mert minden rosszat hajlandó volt elviselni, ha sor került volna rá, még a halált is. De Jézus Krisztushoz való barátságát senki és semmilyen körülmény meg nem ronthatta, és az Istennek tett ígéretéhez élete végéig hű maradt. Ezért is ismerte el őt az Egyház az egyik katolikus püspöki konferencia alkalmával Pro Ecclesiae Hungariae (Magyar Egyházért) díjjal, és Újbuda polgármestere Pro Urbe (Városért) díjjal, egyházszerző és ifjúságnevelő, pasztorációs munkájáért.

Még több mindent is írhatnék, de itt most abba kell hagynom. Az örök világosság fényeskedjék neked, Kállay Emil atya!

Barkó Ferenc József

Emil atya ministránsa, középiskolai matematika, latin, ógörög szakos tanár

(1)A “Zseni” atyáról szóló történet más verzió szerint egy plébániai ebéden esett meg, illetve a fiatal atya ragadványnevét már a szemináriumában kapta, és az inkább kiemelkedő tehetségére és eredeti ötleteire utalt. A történetet – magánbeszélgetésben – én is hallottam Emil báától, azonban a teljesebb képhez hozzátartozik, hogy az atyáról, sikeres és népszerű ifjúsági pasztorációjáról többek kifejezetten pozitív emlékeket ápolnak. Sem akkori konkrét élethelyzetének, sem későbbi tragikus sorsának részleteit nem ismerve itt az embereket megnyomorító besúgói rendszerre, illetve a bátor kiállás erejére szeretnénk irányítani a figyelmet. A szerk.

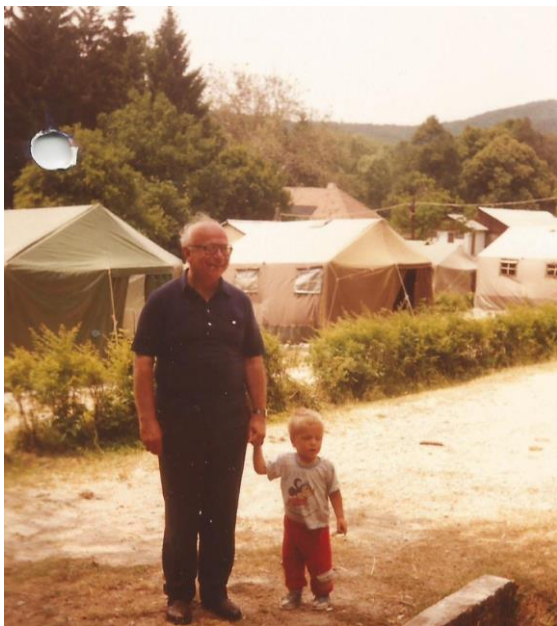
„Az életem alapelveit Emilbának köszönhetem”

17 éves voltam, a József Attila Gimnáziumba jártam, amikor az egyik évfolyamtársnőm mesélt egy egészen különleges hittanról, mintha egy titkos helyre mennének le a templomból... Így kerültem a Rókus kápolnába, ahol akkor már (1976) „nagy élet” volt. A hittanra tömegek jártak, a hivatalos program után még sokáig együtt voltunk, barátságok szövődtek, erős kapcsolatok alakultak ki. A titkos hely is kiderült, a Rókus kápolna altemploma volt az, ahol vasárnap esténként gitáros misék

voltak. Alig fértünk be, fantasztikus hangulat volt, mély lelkesége volt a szentmisének. A hittanokat Emilbá tartotta, nekünk fogalmunk se volt arról, hogy mit vállal azzal, hogy ilyen ifjúsági élet alakul ki körülötte.

A hittanosokat külön csoportokban hívta el lelkigyakorlatra. Az első, amin ott voltam, azt hiszem Nagyborzsönyben volt, de voltunk többször pl. a Zemplénben is. Számomra a lelkigyakorlat is teljesen új dolog volt, 3 nap teljes fegyelemben, rövid

előadás, utána mindenki egyénileg elvonult gondolkodni, majd közösen megbeszéltük az elhangzottakat, és teljes szilencium volt. Naponta volt szentmise, a lelki gyakorlat végén pedig egy hangos megosztás is volt, kinek mit jelentett, mit köszön, és mit kér a Jóistentől. A lelki gyakorlatok során ismertük meg Gresz Sári nénit, aki az ellátásunkat biztosította, és aki régebről ismerte Emilbát. Később helyette Rozványi Elzi néni, majd Rupp Klári néni lett a lelki gyakorlatok fő segítője.

(Fotó: Bayer Róbert, 1991, Pusztamarót)

Az első lelki gyakorlat után elhívott engem is egy „kiscsoportba”, amely Wurdits Misi, tolókcsis fiatalember lakásán volt. Éveken keresztül havi rendszerességgel találkoztunk a csoporttal. Ezeken az alkalmon Emilbá is ott volt, ima, lelki témáról beszélgetés, szerény agapé volt a program. Misit sokszor vittük különböző programokra más alkalommal is.

Más karitatív tevékenység is mindig volt Emilbá szervezésében. Többször kísértünk vak fiatalokat programokra, karácsonykor és húsvétkor pedig az elfekvőkbe mentünk. Kirándulások is voltak. Pl. március 15-én rendszeresen mentünk nagy csoporttal kirándulni, amin Emilbá is részt vett.

Az ő „bulányista” kapcsolatáról nem tudtunk, csak jóval később hallottunk róla. Minket nem vitt be a „bulányista” körbe, hogy elejét vegye egy esetleges meghurcolásnak. Mi magunk között úgy mondtuk,

hogy „Emilbá-isták” vagyunk és nem bulányisták vagy regnumosok.

Mielőtt a Szent Imre Plébániára áthelyezték, már lehetett tudni, hogy elmozdítják a Rókusból. Emilbá nagyon félt, hogy – ahogy akkortájt szokásos volt – egy eldugott kis vidéki plébániára helyezik, ahol nem tud fiatalokkal foglalkozni. Számára is meglepetés volt, hogy a Villányi úti plébániára került. Azonban sokáig még lehetett arra számítani, hogy később helyezik majd innen tovább, de szerencsére ez nem történt meg.

Én voltam az egyik, aki Emilbá áthelyezésével „haza került”, ugyanis a Szent Imre Templom körzetében laktam. Itt a Szentimrében folytatódott az „élet”, sőt kibővült a hittanok köre is.

Az egyetemista hittanról többen elhatároztuk, hogy segítjük a kisebbek hittanát. El is mentünk a bérnalkozó hittanra, és ott hirdettünk egy hétvégi kirándulást. Erre a kirándulásra egy fiatal jött el. A következő kirándulásra ketten jöttek el. Életre szóló tanulság maradt számomra, hogy bár akkor ez olyan volt, mintha leforráztak volna, később, amikor megalakult a mi kiscsoportunk, ez a három fiatal volt a magja a csoportnak. Az első találkozóra eljött Emilbá elindítani a közösségi életet. Elmondta, hogy ez a lelki kapcsolat milyen erős lesz közöttünk. Ez az első elindítás mindenkiben megmaradt, és tényleg úgy is dolgoztunk, ahogy ő ezt akkor mondta. Bernát Istvánnal és Koroknai Lacival (most már mindketten orvosok) vezettük a „kiscsoportot”. Kéthetente szombat délután különböző lakásokon találkoztunk. Emellett több kirándulást és nyári tábor is szerveztünk. Ebbe a kiscsoportba járt többek között Kató Csaba, Mergl Attila, Stahl Kinga, Dabóczi Feri, Hegedűs Györgyi, Domokos Ági, Domonkos Judit, Harsányi András és Lukács Janó is (ő rövidebb ideig). A csoport erejét mutatja az is, hogy két házasság is született közöttük.

A következő években a mi csoportunk után sorban születtek a további kiscsoportok, gyakorlatilag egy kiscsoport-rendszer alakult ki. Emilbára jellemző, hogy amikor a csoportok szervezése kapcsán meséltem

neki, hogy Blanckstein Miklós atya egy nyári tábor után rögtön elindított vagy 10-15 kiscsoportot, ez nagyon nem tetszett neki. Ő a lassú építkezés híve volt. És a személyességgé. A személyes kapcsolattartásé. Azt hiszem, ez volt az egyik legfontosabb tulajdonsága. Már a rókusos időkben is mindenkit elhívott magához, ahol „Szondi-tesztet” csináltatott velünk, megbeszélte ennek eredményét, gyakorlatilag az önismeretünket segítette. Rendszeresen beszélgetett és gyónási alkalmat is felkínált a fiataloknak. A naptára tele volt előre megbeszélte időpontokkal, a beszélgetés végén mindig beírtuk a következő időpontot. Mindenki kb. egy órányi időben volt nála.

Az ötleteinket nagyon nyitottan fogadta. Ez is az egyik kulcs, amikor meg akarjuk fejteni, hogy miben rejtett az a tehetsége, hogy ilyen széles kört tudott mozgatni, ennyien ragaszkodtak hozzá és szerették. Az évek során gyakorlatilag egy jól felépített rendszer alakult ki körülötte.

Az egyik ilyen remek ötlet Valaczka Andrásé volt, hogy szervezzünk klubokat. Lakásokon szerveztük meg az összejöveteleket, ahova előadókat hívtunk, farsangkor és szilveszterkor pedig nagyszabású bulikat rendeztünk. Az évek folyamán kb. 50 ilyen klub volt. Egyik alkalommal pl., amikor Balczó András jött el, emlékszem egy kb. 50 m²-es lakásban téli időben vagy 70-en voltunk, alig fértünk el, a földön ültünk. Az ilyen összejöveteleknek – főként a kommunista időkben – óriási hangulata volt.

Folytatódtak a kirándulások és táborok is, amiket leginkább most már a csoportok szerveztek maguknak. A lelkigyakorlatok is folytatódtak. A legemlékezetesebb Gyimesben volt. Felsőlokra mentünk, lovaskocsival vittek fel minket egy esztenába, és egy ottani kis kápolnában volt a szentmise. Mise alatt erősen kopogtak, jött a Securitate. A mise végéig nem engedték be őket, de utána Emilbát bevitték a rendőrségre, kifaggatták és minket hazaküldtek, a házigazdát is jól megbüntették.

Az erdélyi kapcsolatot egyébként is nagyon ápolta, hisz az édesanyja Csíkszere-

dából származott. Több más alkalommal is utaztunk Emilbával Erdélybe.

(Fotó: Rozványi Balázs, Hargitaifürdő)

Később, amikor alakulhattak egyesületek, akkor az ő javaslatára alakult meg a Szentimrevárosi Egyesület 1991-ben. Ebben én a Családos Szakosztályt vezettem, vagy 60 család tartozott hozzá, havi ún. Zsibongó-klubokat szerveztünk és heti Baba-mama összejövetelt. Ekkor már Brückner Ákos atya volt a plébános, akivel jól együtt tudtak dolgozni.

Még egy érdekesség. Én az utolsó időben már nem voltam annyira a közösségében, de nyári lelkigyakorlatára elmentem Kismarosra. Nagyon idősen már sokszor ismételte magát, de az volt a meghatározó benne, hogy ha már nincs is teljesen tökéletesen a tudatánál, akkor is a legmélyebb meggyőződéssel adja át a hitét, ami ennyire mélyen élt benne. A személye, és hitelessége miatt így is örömmel voltunk vele, és így is sokat adott nekünk.

Én a magam részéről nagyon sokat köszönhetek Emilbának. Kamaszkorom óta óriási hatással volt rám, az életem alapelveit neki köszönhetem. Az elhivatott kereszténységért és magyarságért folytatott munkája tovább él tanítványaiban.

Pesty Ági

Emil atyára emlékezve

Emil atyát a Szent Imre templomban, az esti hat óras miséken ismertem meg. Magával ragadtak a prédikációi. Hiteles, az életéből vett gondolatok, ha tetszik mesék. S bár mi ismertük azt a korszakot, amiről beszélt, mégis mindig volt benne valami új.

Később az iskolában gyakori vendég volt: lelkigyakorlatok, misék. Mikor a 11-es osztállyal erdélyi utat terveztünk, akkor ő éppen Csíkszeredán volt. Megszólítottam: Tudna-e segíteni? A válasz a mindenki által ismert kedves mosolya volt: "Hát persze!" A tornateremben elalhatunk, és szívesen beszél a hivatásáról és az

erdélyi viszonyokról is. A diákok nagy figyelemmel hallgatták. Annyira tetszett nekik, hogy azt kérték, hogy Emil atyát hívjuk a 12-es ádventi lelkigyakorlatunkra.

Erre a hívásra is igent mondott: eljött velünk két napra Törökbálintra. Csodálatos elmélkedéseket tartott és nagyon szép fáklyás keresztutat jártunk együtt az ottani kálvárián.

Későbbi találkozásaink során is mindig kedves, mosolygós volt. Derűs egyéniségéből áradt a hit, a remény és a szeretet. Jó volt vele beszélgetni, lelkigyakorlatai mindig mély nyomot hagytak bennünk.

Gálné Palágyi Erzsébet

Kertelés nélkül

Kállay Emil atyát 1981-ben ismertem meg, amikor rokonait meglátogatni jött Csíkszeredába. Segédlelkész voltam, és a reggeli szentmisék után értő fülekkel hallgattam beszámolóit, akár gyermekkori élményeiről, akár a kommunista időben tett erdélyi látogatásairól. Ha nem tudott jönni Erdélybe, akkor hátizsákos fiatalok révén gondoskodott lelki irodalomról. A Ceausescu-rezim az utolsó évtizedében nem szívesen látta a magyarországi turistákat. A tiltás első évében történt, hogy Emil atya fiataloknak autós-sátoros kirándulást szervezett a Gyimes-völgybe. Jól teltek napjaik, de amikor a hatóságok megszimatozták a dolgot, akkor meghurcolták őket. Azt a családot pedig megbírságolták, akik megengedték, hogy a kertjükben sátorozzanak. A család kedves gesztusát nem feledte el Emil atya, mert az utolsó éveiben is rendszeresen meglátogatta őket.

A következő találkozásom vele a régi rendszer bukása után volt. 1990. január elején meghívást kaptam Budapestre, az Országos Lelkipásztori Napokra. Negyvenéves koromban először sikerült, sok utánajárással, útlevelet kapnom, így részt tudtam venni a Központi Szemináriumban tartott előadásokon. A magyarországi előadók és professzorok egyaránt nagy érdeklődést tanúsítottak az Erdélyből jött papok

iránt. Kíséretünket Ft. Bálint Lajos segédpüspök vezette. Este vagy délután mindig valamilyen találkozóra került sor. Fogadott bennünket Várszegi Asztrik atya, Bolberitz Pál, Boda László, majd találkoztunk Domokos Pál Péter bácsival. Soós Károly és Virt László közvetítésével Bálint püspök úr kíséretében meglátogattuk a Bokor mozgalom irányítóját, Bulányi György piarista atyát is. A regnumosok nagy szeretettel vettek körül minket, akárcsak a máltaiak. Eufóriás napok voltak.

A lelkipásztori napok egyik előadója Emil atya volt, aki világos felvezetéssel, pontokba szedve, kertelés nélkül tartotta meg előadását. Utána még éveken át, a lelkipásztori napok alkalmával találkoztam vele. Amikor a Gondviselés Csíkszeredába vezérelt, akkortól sűrűbben találkoztunk. Ő Csíkszerdába látogatott, én meg Makovecz Imre műépítészhez mentem. A XI. kerületben, a Szent Imre testvérplébánián szálltam meg, ahol Emil atya lelkipásztori munkájával segítette Brückner Ákos Előd ciszter atyát. Ott ismertem meg az életvidám, lélekben örökifjú Olofson Placid bencés atyát is. A legnagyobb egyetértésben és szeretetben, csodálatosan tevékenykedtek, ahol mindenki a maga karizmája szerint szolgálta a híveket.

Emil atyának az egykori piarista rendházakat, iskolákat emlegettem. Egyik középis-

kolai tanárom is piarista volt, akit nagyon tiszteltünk, mert az életre nevelt. Erdélybe való visszatérésüket mi is óhajtottuk, mert a kegyes tanítórend jelenléte ifjúságunk nevelésében nagyon jó szolgálatot jelentene. Hivatkoztam Istenszolgája Márton Áron *A kiszélesített iskola* című írására (Erdélyi Iskola 1933/34), melyben kijelentette: „Az igazi népművelés nem maradhat meg az ismeretközlés iskolás ténykedésénél. Csak ismereteket közölni nem elég. Az igazi cél a jellem nevelése, az, hogy mindezzel a gyermek- s ifjúkorban falserkentett képességeket úgy fejlesszük tovább, hogy az ifjú tudjon magának nemes eszményeket kitűzni, és azokért egy egész életen át lelkesedni és dolgozni. ... Népművelést csak azt csináljon, aki maga is a lelke mélyéig vallásos.”

A hasonló üzenetek megdobogtatták Emil atya szívét is, aki édesanyja révén közénk tartozónak vallotta magát. A két világháború közti időben csíkszeredai nagyszüleinél nyaralt. A piarista kötődéseik is vonzották, hisz 1948-ig jelen volt a rend Temesváron, Kolozsvárt, Máramarosszigeten és Nagyváradban. A Székelyföldre a piaristák korábban nem jutottak el.

(fotó: Rátkai László, 2009)

Történt, hogy a Makovecz Imre tervezte Millenniumi templommal elkészültünk, és felszentelését 2013. október 18-ra tűztük ki. Még az építés kezdete előtt a román kormány segítségét kértük, arra hivatkoztunk, hogy adófizető polgárok vagyunk, és ezért támogatást kérünk. A költségvetés egyharmadát ígérték és meg is adták. Ezért az ünnepségre meghívtuk az állami vezetőket is, annál is inkább, mert Trianon után ez volt a magyar közösség első temploma, amelynek építéséhez az állam is hozzájárult. Nagy volt a szentelési előkészület, a

parlament elnöke is jött. Jó időben, jó helyen voltunk, mert gesztusként az elvett egyházi ingatlanokat visszaszolgáltató bizottság október 3-i végzésével a csíkszeredai Római Katolikus Főgimnázium épületét és a gazdasági lakást visszaadta. Ez utóbbi épület nagyon rossz állapotban volt. Feljavítását 2006-ban kezdtük el, amikor két piarista atya, Urbán József tartományfőnök és Sárközi Sándor tanár meglátogattott. Ők is szívükben hordozták a 300 éves erdélyi piarista múltat, a magyar nép szeretetét és az ifjúság nevelését. Egy évi előkészület után 2007 szeptemberétől a 78 évesen is aktív Emil atya, és mellette a fiatal Sárközi Sándor a rendi tartomány megbízásával és a gyulafehérvári érsek áldásával megerősítve Csíkszeredában megnyitották a Piarista Tanulmányi Házat és elkezdtek csíki életüket. A Piarista Tanulmányi Ház egyrészt szellemi műhely, de egyfajta lelki menedék is a betérőknek. És magjává vált egy olyan tágabb körű közösségnek (tanároknak, diákoknak, szerzeteseknek, családoknak), akik vonzónak találták a piarista karizmát. Mindjárt a kezdeti időben rendszeresen bekapcsolódtak a vásár- és ünnepnapok liturgia végzésébe, a környék (Alcsík, Felcsík) lelkipásztorokodásába (búcsúk, ifjúsági napok, előadások). Több iskolának és bentlakásnak is felkínálták segítségüket. Így első sorban a Márton Áron Főgimnáziumnak, ahol sokrétű piarista munka folyik: hittanítás, lelkigondozás, szabadidős programok szervezése.

Plébániánkon minden vasárnap 12 szentmisét végeztünk, hetet a Millenniumi templomban, kettőt a Szent József kápolnában, egyet-egyet Szécsenyben, Hargita-fürdőn és a megyei kórházban. Nagyon jól jött a piarista atyák jelenléte, mert Emil atya elvállalta vasárnap a 11-es misét, Sándor atya az esti ifjúságit. Hamarosan körük is csoportok képződtek, aminek nagyon örültem, mert a személyes kapcsolatok erősítik az egyházközséget. Előadásokat tartottak a Márton Áron Főfiszövetségben, mely a keresztény értékek társadalmi megjelenítését tűzte célul. Felléptek az 1896-ban alakult Oltáregylet-nőszövetségben is. Besegítenek a gyóntatásban és a

szentségek kiszolgáltatásában. 2009-től a csíkszeredai Csángó Továbbtanulók Községében kitartóan lelkeségi programokat és szaktárgyi korrepetálásokat tartanak. Sándor atya 2010-től a Krisztus Világa munkatársa, cikkírással és szerkesztéssel segít, de hangját halljuk hetente az Erdélyi Mária Rádióban is.

2012-ben meghívtam a magyar pálos atyákat Hargitafürdőre. Ők is gyakran jöttek Csíkba. Végül, 2013. január 30-án, olyan nagy megtiszteltetésben részesültünk, hogy még a Hargita is patyolatba öltözött a magyarországi pálos tartományból jövő testvérek fogadására. Az ég még a nem pálosokat is hamar talpig fehérbe öltöztette, amikor megérkezett P. Bátor Botond tartományfőnök és P. Balla Barnabás. Fogadásukra a Szent István Ház kápolnatermében került sor. Megjelentek a Csíkban szolgáló férfi szerzetesek, a ferencesek részéről P. Bőjte Mihály és P. Urbán Erik, a piaristákat Dr. Kállay Emil és Sárközi Sándor atya képviselte, de jelen volt a csíkszeredai Magyar Főkonzulátus vezetője, dr. Zsigmond Barna Pál főkonzul és Dr. Csige Sándor Zoltán vezetőkonzul. A csíkszeredai Polgármesteri Hivatal képviselőjében Ráduly Róbert Kálmán polgármester és Antal Attila alpolgármester, tanácsosok és hívek Csíkszeredából és Hargitafürdőről.

„A piaristák is tapogatózva jöttek, aztán 2007-ben gyökeret eresztettek – legyen így a pálosokkal is, hiszen mindannyian a magyar népet és az egyházat szolgáljuk” – mondtam köszöntőmben. Ezután a rangidős szerzetes, dr. Kállay Emil piarista dicséretesnek tartotta, hogy a kommunizmus alatt elnyomott pálos rend újjáéledhetett, lehetőséget kapva a kibontakozásra. „A ferencesek és piaristák mellett most a pálosok is itt lehetnek velünk, és ez nagy dolog. Imádkozunk azért, hogy véglegesen megtalálják nálunk a helyüket” – öntötte szavakba gondolatait. Ezután felidézte papi hivatásának kezdetét, amikor Jézus-hoz kezdte fűzni életét. Öt évesen: „1934-ben itt énekeltem a magyar cserkészindulót: Fiúk, fel a fejjel, álljunk csatasorba vidáman... Ekkor egy pap bácsi kirohant a

büdösgödörből (mofetta), hogy ki az a bátor gyerek, aki itt 1934-ben a magyar cserkészindulót éneklí? Mindjárt megszeretgetett, és nagyon jó kapcsolatban lettünk Bíró Ferenc plébánossal.

(fotó: Rátkai László, 2009)

Nagy magyar volt... verseket szavaltatott, behívott a kápolnába. Az oltáron egy edényben olaj volt, a tetején egy parafadugóban mécsbél. Azt mondta, fiam, ennek mindig égnie kell, mert ez arra figyelmeztet mindenkit, hogy itt van az Úr Jézus. Ha nem ég, akkor jössz, és ketten kicseréljük a mécsbelet.” Úgy imádkoztunk akkor és ott, a pálos atyák érkezésekor, hogy 2014. január 26-án 10 órakor megtörtént a hargitafürdői Szent István király Pálos monostor megáldása és a Pálos Rend hazatérésének ünnepe – Exc. dr. Jakubinyi György érsek, Ft. Tamás József segédpüspök és számos pap és hívő jelenlétében.

Emil atya 2016-ig rendszeresen tudott jönni Csíkba, azóta egészségi állapota miatt távol maradt. Határozott és világos tanítását, életét köszönjük. Szellemi-lelki munkájával nemcsak Budapestet, a magától távol horizontú világát, hanem Csíksországot is behálózta. 2018. február 16-án látogattam meg a Piarista Központban, látogatásom végén elkísért a fogadóig... Elköszöntünk: a viszontlátásra! Igen, a mennyországban!

2007-ben valami elindult újra Csíkszeredában... A négy évszázadot megért tanítórend szellemisége felfrissített, melynek célja: nevelni, hirdetni, átalakítani! Nagy igény van erre. Ugye piaristák, ezt teszitek továbbra is a Székelyföldön?

Emil atya, itt is számítunk rád!

Csíkszereda, 2019. február 6.

Dr. Darvas-Kozma József

Úgy imádkozzál mindennap, s úgy élj,
Hogy el ne törd gyenge szárnyát,
A végső órán felsíró imádnak.

(Sík Sándor: Imádság jó halálért, részlet)

Hűség

Emil atyát '67-ben ismertem meg, ő tartotta a nagyhéten az iskolában a lányoknak a lelkigyakorlatot. Velünk, érettségi előtt állókkal, külön is elbeszélgetett. Aztán egyetemista koromban újra találkoztam vele, jártunk évfolyamtársaimmal a Rókusba a hittanjára. '70 óta ő volt a lelkiatyám. Nem lehet föl sorolni, mi mindent kaptunk tőle. Hittanórák, ifjúsági misék, lelkigyakorlatok, kirándulások, szentgyónások, lelkibeszélgetések. Számomra ő a hűség és a lázat megtestesítője. Igazi piarista, de tökéletesen élte a ferences egyszerűséget is.

(fotó: Rátkai László, 2009)

Nagyon nehéz nélküle, hiszen ő az, aki kamaszkorom óta ismert engem, aki előtt nyitott könyv voltam. El kell fogadnom, hogy ilyen már nem lesz.

Amikor az utolsó szombaton voltunk a hittanon, „A Jézushoz szóló imádság” lett volna a téma. Már úgy készültünk, hogy Jézushoz, Jézusról szóló énekeket vittünk, mert sejtettük, hogy nem fog tudni beszél-

ni. Akkor volt a leggyengébb, levegőt is nehezen kapott. Alig hallott, csak ha a füléhez tettük a diktafont. Örömet ki tudta fejezni, a kedvenc énekeit megismételtette (Jézus életem, erőm, békém, Hűség, stb.) Számomra ez a találkozás nagyon megrázó volt, féltem, hogy ez az utolsó, szerettem volna, ha nem így búcsúzunk. Így szerdán újra elmentem. És akkor jól volt, sokkal jobban, mint bármikor az előző hetekben. Ez meg is ijesztett, mert tudom, hogy van ilyen fellendülés a halál előtt. Ugyanakkor nagy ajándék volt. Ugyanúgy tudtunk beszélgetni, mint régen. Mindent hallott, hangosan tudott beszélni. Arra is emlékezett, hogy amikor hazajöttem a nyáron Kárpátaljáról, elmeséltem, hogy a cigánytáborokban abban az évben a hűség volt a téma, az éneket is megtanítottuk nekik. E-szembe jutott, hogy nálam vannak a képek, amiken keresztül a cigánygyerekeknek magyaráztuk az Úristenhez, a szülőkhöz való hűséget, a hűséget a házasságban a papi, szerzetesi hivatásban. Elővettem megmutatni. Elmosolyodott, és mondta „Ugye, amit megígértünk...” Akkor jutott eszembe, hogy a nyáron megígértem, hogy megmutatom. Nagyon boldogan nézegette, mindegyikhez volt mondanivalója. De a papi hűségnél leragadt. Csak rakta egymás mögé a három képet és nézte újra és újra. Az első kép a szentelést ábrázolja, a második az Úrfelmutatást, a harmadikon az öreg pap imádkozik az Oltáriszentség előtt. Ezt csak nézte-nézte és csodálatosan mosolygott. Nagyon hálás vagyok ezért az utolsó találkozásért, hogy így maradhat velem. Köszönöm!

Aztán pénteken 7 óra 10-kor fölhívott a nővér, hogy Emil atya 6 óra 50-kor elment, szóljak a többieknek, hogy szombaton ne jöjjenek...

Köszönöm, Emil bá, ezt az utolsó találkozást!

Szeretettel: Luchterhand Irén

Utolsó emlékek

Tulajdonképpen végigkísérte az egész életemet. Édesanyám – Emil atya nagynénje révén – már gyerekkoromban is többször találkozott Vele a laborban, ahol együtt dolgozott Sárika nénivel, akit Emil atya, aki akkor éppen tévé-rádió műszerként dolgozott, sokszor meglátogatott.

De igazán 18 évesen kerültem Vele szorosabb kapcsolatba, amikor a Szent Imre plébániai hittanba bekapcsolódtunk a férjemmel.

Számomra Emil atya a tökéletes ember, a megtestesült jószág. 40 éven át elkísért minden bajomban, örömömben, még akkor is, amikor már nagyon gyenge volt. Mindig kedves volt, mindig tudott tanácsot adni, ha sírtam, sokszor együtt sírt velem. Nagyon sok nehézségen, buktatón segített át, nélküle biztosan egész más ember lettem volna. Esketett, keresztelt, temetett, aztán megint esketett, legutóbb a lányomékat. A mosolya, a gesztusai, a gondolatai felejthetetlenek.

Jó volt osztozni az örömében, amikor végre az Egyház is kitüntette. Egész életében erre vágyott, úgy érezte ekkor rehabilitálták. De nagyon örült az egyéb kitüntetéseknek is, nagyra becsült minden elismerést.

Mindnyájan ismerjük a történeteit, az életét, és azt, hogy soha semmikor nem tért le a helyes útról.

Ma is hallom a mondatait: „Istennél semmi sem lehetetlen”, „Aki Istenben bíz, az nem csalódik.”

Véleményem szerint Emil bácsi tudatosan készült a halálra. Nem volt nagybeteg, nem voltak fájdalmai, egyszerűen csak vágyott már elmenni. Talán ezért is ismételtette olyan gyakran az utóbbi időben, hogy már betöltötte a 88. majd a 89. évét.

Amikor ágyba, betegszobába került mondta nekem az alábbiakat: „Változás lesz, de hogy mi, azt nem tudom. Isten máshová vezényel. Megpróbál egy kicsit, de megsegít. Olyan még nem volt, hogy ne segítsen.”

Egyik látogatásomkor (még nyáron) amikor kifogytunk a szóból, találtam a betegszobában két könyvet Erdélyről, gyönyörű képekkel, azt nézegettük utána több alkalommal is. Mikor először nyitottuk ki a könyvet, kiesett belőle egy levél; Sándor atya küldte Emil atyának. A borítékban a Csíksomlyói Szűz Mária szentképe volt egy imával. Az ima mintha csak Emil báról szólt volna. Bár már nagyon lassan, de hangosan kezdte olvasni. Elolvasta egyszer, kétszer, tízszer, nem tudott betelni vele. Forgatta, újra és újra, ismételtette, és láthatóan rettentően örült neki. Bevallom lefényképeztem, sőt a telefonommal videóra is vettem, annyira megható volt:

Tudom, hogy most már ott van, ahová mindig is vágyott, a Mennyszámban. De nagyon hiányzik.

Az említett imával szeretnék emlékezni rá, Neki valóban ilyen szíve volt.

Holéczy Katalin

Imádság Igaz szívért

Szűz Mária, Jézus Anyja, őrizd meg szívemet, hogy gyermeki, tiszta és átlátszó legyen, mint a forrás! Adj nekem egyszerű szívét, amely mentes a sötét kételyektől! Szívét, amely adakozó, és részvétet érez a szenvedők iránt! Erős szívét, amely sohasem kicsinyhitű és csüggeteg! Hűséges és nemes szívét, ami semmi jót nem felejt, és semmi rosszat nem tesz. Szívét, amely Jézus Krisztus ügyéért lelkesedik, amelyet Krisztus szeretete megsebzett, és ez a seb csak az égben gyógyul meg!

Barátság

Érettségi után, 1972 tavaszán kórházba kerültem. Hosszú napokig semmi nem maradt meg bennem, infúziókkal tápláltak. Emil bá, aki akkor már nyolc éve tanított, nevelt engem, s hat éve lelki atyám is volt, csaknem naponta meglátogatott. Mindannyiszor megáldoztatott. Lassan felépültem, s amikor ősszel egy gyónásban, beszélgetésben mondtam neki, milyen nagy segítség volt nekem nyár elején a naponkénti találkozás az Oltáriszentségben jelen lévő Jézussal, rám nézett, s csak ennyit kérdezett: „És most mi tart vissza, hogy naponta találkozz Vele?” Elszégyelltem magam, s azontúl a reggeli szentmisével indult a napom a Rókusban, csak aztán mentem az egyetemre. A mai napig óriási ajándéka életemnek a reggeli szentmisék csendes találkozása Emil bá legjobb Barátjával...

S ha már a barátságnál tartunk, egy másik barátot is meg kell említenem, akit Emil bától kaptam. Ő vitt el engem is a hittanósokkal, kiscsoportba járókkal Wurdits Misihez, akivel aztán életre szóló barátságot kötöttünk. Élete vége felé, már teljesen bénán, nagyon nehezen teltek Misi napjai a veresegyházi otthonban. Sokat birkózott a jó Istennel, a sorsával. 2011 januárjában megkértem Emil bát, kísérjen el Misihez, hiszen már régen találkoztak, s Misinek nagy szüksége lenne lelki erőre. Misi nagyon örült neki, de tele volt görcsökkel, s így egy jó beszélgetésnél nem jutottak tovább. Februárban aztán újra eljött velem Emil bá. Megtört a jég, Misi meggyónt, áldozott, megenyhült. Egy héttel később Emil bá legjobb Barátja magához szólította...

Emil bá halála előtt öt nappal régi tanítványai közül hárman ültünk az ágya mellett. Imádkoztunk, hallgattuk, énekeltük a taizéi és Szent vagy Uram énekeket. Ő felváltva szorította meleg tenyerébe hol egyikünk, hol másikunk kezét. Kézszorítása azt mondta nekem: bízzatok, az Isten jó.

Azt hiszem Emil bá papi életének ez volt a lényege: Isten elfogadó jóságát, szeretetét, barátságát ajándékozta nekünk, s bizonyította saját élete példájával.

Frigyesi Miklós

Emil Atyánk 90. születésnapjára

Emil atya az 50-es évek második felében került fiatal káplánként Törökőrrre. Akkoriban a sekrestye előtti keskeny folyosótermekben voltak tizenéves kis csoportjainknak a hittan órák. Tanítás utáni iskolai hittanra csak '60 utántól emlékezem.

Ebben az időben történt, hogy egy eszterdeig vidéki településen élt családjunk. Édesapa egy állami gazdaság főkönyvelője, édesanya tanítónő volt az osztatlan helyi iskolában. Bár templombajárók voltunk, vallásos szellemben nevelkedtünk, és szüleink egykori regnumosokként imádságos, Istenhívó emberek voltak, de ott, a falusi templomba nem mertünk elmenni. Ebben az évben az otthoni bibliaolvasáson, imádságokon kívül más "vallásgyakorlatról" nem lehetett szó.

Az év során néhányszor feljöttünk látogatni zuglói lakásunkba, s akkor Emil atya meglátogatott minket. Baráti beszélgetések során kiegészítette bibliai ismereteinket, ellátott katolikus folyóiratokkal, diafilmeket vetített a szentek életéről, az '50 körül nagy port kavart és nálunk csak suttogva emlegetett qumrani tekercsekről.

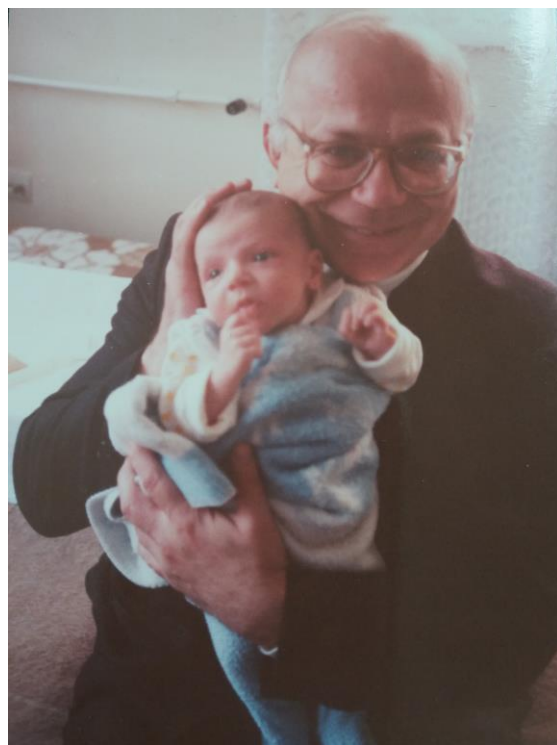
Mire visszatértünk Budapestre, őt felfüggesztették, majd miután újra engedélyezték papi működését - más templomba helyezték. Megmaradt azonban lelki vezetőnknek. Családjunk haldoklóit, a le- és fölmenőket ő készítette fel utolsó útjukra, ő temette, ő esketett; gyermekeinket, unokáinkat ő keresztelte, gyóntatónk volt, ha

tanácsra, segítségre szorultunk, hozzá fordultunk.

Amikor családi leterheltség miatt lehetetlen volt eljutni hozzá gyónni, ő jött el. A házasság, a munka nehézségeiben ő bízott, mutatott utat; tragédiák idején megnyugvást, reményt tudott kelteni derűs, optimista lényével.

Istenünk elfogadó, irgalmas szeretetének volt hiteles tanúja közöttünk, köszönjük őt!

Göncz Gáborné, sz. Lomniczi Margit

(Fotó: Katona Mónika, 1988)

Gyémántmisédre

Te átadod keresztvizeknek ízét,
avatva hitbe lettem általad,
a gyertyafény azóta bennem itt ég,
s ez égi láng örökre itt marad.

Mesélsz nekünk az iskolába' hittant,
a szép tudást nekünk te átadod,
miből a lényeg, azt hiszem, hogy itt van,
szívünk azóta őrzi, láthatod.

Az évek elrepülve, egyre szálltak,
szemek, fülek világokat bejártak,
de itt ma ünnepelhetünk veled.

Nem elfeledve, mit nekünk meséltél,
tudod, szavad nekünk örökre érték,
jövünk, ma zeng az énekünk neked!

Kecskés Ádám, 2013

**Lucien (Aimé) Duval / Pere Duval /:
Uram hű barát /Seigneur, mon ami/**

Ford.: Szabó Géza

Uram, hű barát

A Tiéd életem

Gyerekként csak Reád

Gondolok utamon szüntelen.

Együtt lépdelünk

Legyőzve nyárt, telet

Félelmem messze tűnt

Betöltöd teljesen szívemet.

Pergőn táncolók

Mosolya rám ragyog

Itt is te mosolyogsz,

Utamon csak Feléd haladok.

Vándor utamon

Éneklek dalomat,

Hajnaltájt vársz, tudom

Szép házad szentélye befogad.

Hiszen Te vagy ott,

Látlak színről-szinre

Bőséges asztalod

Gondosan kettőnknek terítve.

Még a Rókus kápolnában énekeltük az altemplomban gitáros misén illetve közösségi összejöveteleken a 70-es évek első felében. Emil bá' kedvenc éneke volt, és többször is kérte hogy énekeljük, amikor erre alkalom volt.

Dobos Kornél

(fotó: Dobos Dániel, 2010, Hargitafürdő)

Emil atya ma lenne 90 éves

Hatalmas idő, ebből majdnem a felét együtt éltük át. Sok-sok élmény „föld alatt, föld fölött”. Ministrálás, patrónus gyűlések, lelkigyakorlatok, közösségépítés, kirándulások, egyesület, mind-mind csak azért, hogy láthassuk Isten jóságát, szeretetét. Ezt ő maga is hitelesen adta át nekünk. Egyenrangúként-felnőttként kezelt bennünket.

Most karácsonykor egy képeslap került elő, amit 1978 karácsonyán írt Emil bá'. Tudta, hogy családjunk nagyon nehéz időszak elé néz, és bátorítólag írta a lapra:

„Szem nem látta, fül nem hallotta,

Emberi szív föl nem fogta,

Amit Isten azoknak készített, akik szeretik Őt.” /I.Kor.2.9./

Megrendülve olvastam ismerős apró betűivel negyven éve leírt sorait. Ő már akkor tudta, most már látja...

Isten iránti szeretete az emberek felé is sugárzó volt. Többször említette, hogy az élete tele van csodákkal. Hitt abban, hogy mindazt a kegyelmet megkapjuk, amire szükségünk van. Mindig bizakodó volt, széles mosolya és ölelése a Mennyei Atya szeretetét sugározta. Az ő „2000 éves egyháza” adta az alapot a hűségére és tántoríthatatlanságára, becsületességére.

A hittanórák, lelkigyakorlatok végén énekeltük kedves énekét:

Erdő mellett estvéledtem

Subám fejem alá tettem

Összetettem két kezemet

Úgy kértem jó Istenemet

Én Istenem, adjál szállást

Már meguntam a járkálást

A járkálást, a bujdosást

Az idegen földön lakást

Adjon Isten jó éjszakát

Küldje hozzánk szent angyalát

Bátorítsa szívünk álmát

Adjon Isten jó éjszakát!

(Esti dal)

Istennek köszönet és hála.

Merza József és Ágostházy Erzsébet

2019. január 19.

Nagy ajándék

ha velünk élő szenteket ismerhetünk, megismerhetünk. Rajtuk keresztül az Úristent is személyesen megtapasztalhatjuk. Igaz, még csak homályosan, tükör által.

Nekem ilyen tükör Placid atya és Emil atya. Direkt nem tettem a „volt” időhatározót a mondatba, hiszem ma is úgy gondolok Emil bá'-ra, mint aki közöttünk van. Tegnap volt Emil atya 90. születésnapja. A telefonomban benne van a száma, és a számához rendelt, mindenki által ismert széles mosolyú képe. A technika jóvoltából, véletlenszerűen elő-elő jönnek az ismerősök képei. Az ő mosolya is rendszeresen felvillan a kis képernyőn. Ilyenkor eszembe jut, hogy milyen régen nem beszéltünk, fel kellene hívnom, hogy időpontot kérjek tőle, és egy kis ideig beszélhessünk az életünkről.

Tavaly, a 89-ik születésnapján már látszott, hogy útra kész. Már nem tudtam hozzá a szokásos havi gyónásom okán elmenni, mert nem fogadhatott vendéget. Időnként Irén nővéren keresztül üzentem neki. Talán megkapta.

Kis fejszámolás: 42 éve ismerem őt. Ez majdnem az ő életének a fele, az enyémenek (eddig) több mint a 2/3-a. Kitörölhetetlenül meghatározó személyiség számomra. Mint ahogy nagyon sokunknak, akik az ő róla való emlékező sorokat olvasuk. Rengetek emlék, megtanult valóság, sok-sok együtt töltött, és az életünket alakító idő.

Gyakran mondta, hogy a mai embernek nem tanítókra, hanem tanúkra van szüksége. Ő tanúja az Istennek, Jézus Krisztus szeretetének, az Egyháznak, az *Életnek*. Ma is, most is. Akkor is, ha már csak a memóriánkban hallatszik a kissé rekedtes, időnként krakogó „Emiles” hangja.

Legutolsó személyes találkozásunk végén, amikor kikísért a lifthez, szelíden megfogta a karom, és azt mondta: „Szóval megjavult?” Igyekszem, válaszoltam. Kézfogás és a halántékunk összeérintésével köszöntünk el egymástól, ahogy szoktunk.

Utána már csak a születésnap ünnepségén és a vasmiséjén, sokakkal együtt köszönt-

hettem. Júniusban a tekintetében már egyértelműen az útrakész, bölcs ember tükröződött. Tudtuk, hogy hamarosan érkezik a hír...

Ő is úgy tett, mint szent II. János Pál: tanúskodott, a halálával is, az Isten szeretetéről. Mert a mai embernek nagyon nagy szüksége van az igaz tanúkra!

Köszönöm Emil bá'!

Ágostházy Imre

Írányt mutatott

11 éves koromtól kezdve jó negyven éven át volt lelkiatyám Emil bá. Sok közös élményt lehetne felidézni, de azt hiszem igazán az érdekes, hogy hogyan láttam őt, és mi az, amiben örök példát mutatott. Különböző közösségekben: ministránsok, kisközösség, egyesület lehettem munkatársa, és nagyon sokat jelentett a példája. Mert nem csak szavaival, hanem leginkább életének sugárzásával tanított. Mert szerinte a katolicizmus „nem csak, hanem is” – ahogy gyakran idézgette Schütz Antal tanítását.

Ízig-vérig piarista volt, egy tevékeny, tanító rend tagja. Kegyes atya, ahogy régebben nevezték őket. Az oktatás a vérében volt. Olyan modern eszközöket is be mert vetni a templomi hittanórákon, mint a videómagnó, csak hogy megszólíthasson minket. Később megtanulta a számítógép kezelését, elektronikus levelet írt, sőt a „közösségi médiába” is bekapcsolódott, pedig „a KGB térden állva hálálkodott volna a Jóistennek, ha ennyi információt önként kiszolgáltattak volna magukról az emberek”... De vállalta a „kockázatot”, hogy távolba szakadt tanítványait megkereshesse.

Bár mindig hangsúlyozta az imádság („kegyesség”) erejét, hogy minden tevékenységnek ebből kell kiindulnia, ott kell forrásoznia, de mégis a tettek embere volt. A szolgáló tevékenységre, a többiekért végzett munkára hívott meg minket. Az Egyház szolgálatára indított egy olyan időben, amikor a hatalom minden erővel el akarta venni tőlünk Anyánkat. És éppen e fenyegetettség miatt tudott olyan fontossá válni számunkra. Talán sok csalódást is

okoztunk Emil bának e téren azzal, hogy nem szántuk annyira oda magunkat. De ezt sosem hánytorgatta fel, hanem mindig bízott a Jóistenben, hogy Ő a „görbe vonalakon is tud egyenesen írni”. Mint jó vezető, a „stressz”-t nem engedte tovább.

Megvédte övéit nem csak az állami, de néha a hivatalos egyházi nyomástól is.

Hitte, hogy a közösségek egyházáé a jövő. Elkötelezett keresztényekké akart nevelni minket, és ezért hozta létre gondos válogatással a kisközösségek hálózatát. A Bokorban és a Regnumban szerzett tapasztalatait ötvözte, de nem akart külön mozgalmat, hanem az Egyház szívébe akarta oltani őket – mert „olyan nagyon katolikus” volt!

Inspiráló volt vele dolgozni, mert sosem osztott ki feladatokat, hanem a közösséget megteremtve úgy tudta alakítani a beszélgetéseket, hogy bennünk fogalmazódjon meg a következő lépés, hogy belőlünk pattanjon ki az új ötlet. Így abszolút a magunkénak éreztük, és sokkal nagyobb elszántsággal dolgoztunk érte, mintha kötelességből tettük volna.

Sok apró-cseprő bajomban segített, és talán sokszor számomra észrevétlenül is befolyásolta életutamat. Az hogy a budapesti Piarista Gimnáziumba járhattam, szinte biztos, hogy az ő ajánlásának volt köszönhető. Hogy rám bízta a ministránsok vezetését, majd egy kisközösség sorsát tette Kingával a kezünkbe, megtisztelő bizalom volt, amitől én is sokat épültem. Hogy elvitt csíkszeredai családjához, és megmutatta nekem az ő Erdélyét, különleges élmény volt. Hogy „megmentette” a nászutunkat, mert felajánlotta a saját Trabantját... Hogy később beavatott a rendfőnöki lét nehézségeibe... Mind-mind megtisztelő bizalom volt.

És közben nem ejtett el egyikünket sem, hogy egy újabb generációval foglalkozhasson. Követte életpályánk alakulását, keresztelte gyermekeinket, és mindig szakított időt, hogy találkozzon velünk, hogy igazi pásztorunk maradjon, amikor az élet más feladatok elé állította. Így sikerült arra is rávenni, hogy gyerekeinknek is tartson szombat délutánonként hittant, hogy vigye őket is Bajótra, Nagybörzsönybe.

Ez volt az ő atyai gondoskodása. Mert ahogy mondogatta, „akiben élete első éveiben nem alakul ki az ösbizalom, annak lehetetlen elmagyarázni, hogy ki a Mennyei Atya”. Márpedig nagyon hitt abban, hogy az Isten nem az ószövetségi ítélő bíró, hanem szerető atya.

És abban is, hogy az embereket csak szeretettel lehet megváltoztatni, és ezért kell mindenkit – még az ellenségeinket is – szeretni.

Miközben az egyéni lelkipavezetésben rendíthetetlenül nyesegette vadhajtasaimat, mérhetetlen alázatról tett tanúbizonyságot. Bátorított és vigasztalt, vagy éppen helyretett, és követelményeket támasztott, mikor mire volt szükségem. De amiért alázatosnak tapasztaltam, az az elképesztő bátorsága, hogy mert tőlem is tanulni. Több olyan eset is él bennem, amikor egyértelműen tapasztaltam, hogy nem csak meghallgatott, hanem igazított is véleményén. A következőkben nyilvános tanításában is más hangsúlyt kaptak bizonyos gondolatok. És biztos, hogy ez nem az én érdemem, hanem így volt minden tanítványával, lelki gyermekével!

Rengeteg történetet tudott, életének gazdag tapasztalatát. És ezeket szívesen mesélte, mint modern példabeszédeket, hogy kifejtse és érthetőbbé tegye mondanivalóját. (Nem csoda, hogy amikor visszakérült a rendbe, és a Gimnáziumban is tanított, a diákok „Story atyának” nevezték el.)

Nyitott szívvel és füllel járt, és nem tartotta véleményét olyan dolognak, amihez „mint valami zsákmányhoz” mindenáron ragaszkodjon. Így tudott a generációs különbség ellenére igazi társunk lenni, eligazítást adni, és utat mutatni.

Mergl Attila

Kedves Testvérek!

Bíró László püspök atya egyik előadásában ismertem meg az alábbi német ifjúsági ének szövegét, amelyet most közlések (Franz Kamphaus: Briefe an junge Menschen c. könyvéből való). "Dum spiro, spero: amíg élek remélek"

Emil atya

Tíz kicsi keresztény

örvend közösen a hitben,
de egynek hosszú volt a beszéd
maradtak már csak kilencen.

Kilenc kicsi keresztény
tették, mit kell kitartóan,
de egy elvesztette kedvét
maradtak már csak nyolcan.

Nyolc kicsi keresztény
hallotta: társad szeressed!
Egyik szólt: túl nehéz, ez tény,
maradtak már csak heten.

Hét kicsi keresztény
végzett gyónást behatóan,
egyik szólt: én minek tennem,
maradtak már csak hatan.

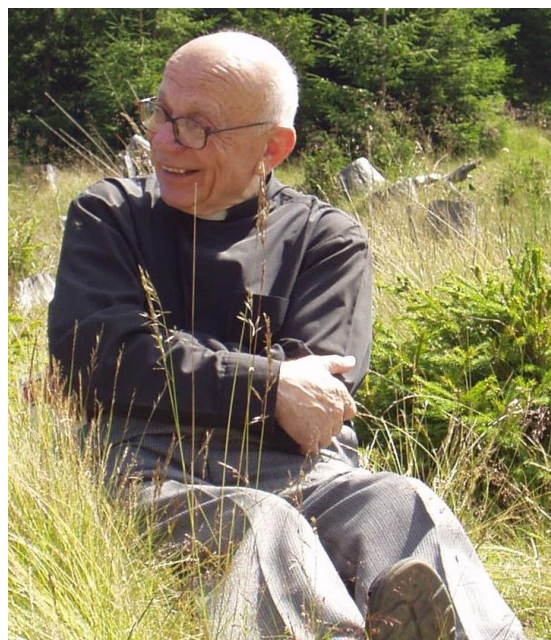
Hat kicsi keresztény
vélték: az egyházban minden van törten,
mire egy elvesztve reményt,
maradtak már csak öten.

Öt kicsi keresztény
ők voltak egyházunk éke,
de egy vélte, körötte kevés a fény,
maradtak már csak négyen.

Négy kicsi keresztény
igazul éltek, kitartóan,
gyors a tempó, szól egy, nálam nem igény
s maradtak már csak hárman.

Három kicsi keresztény
egymás mellett lépegetnek,
csalódtam, szólt az egyik,
maradtak már csak ketten.

Két kicsi keresztény,
Talán új kezdet? De nem megy!
Magába roskadt egyik, bátorságát elveszít-
vén,
maradt már csak egy.

(fotó: Rátkai László, 2009)

Egy kicsi keresztény
Mit tegyen? Menekül?
A kilencedik futása is tény.
De Isten mégsem hagyja egyedül.

Egy kicsi keresztény
barátját hívja menten,
s templomba indul kettő egyként,
s vannak máris ketten.

Két aktív keresztény,
akiket szólít a Lélek,
mindegyik hív valakit még,
s vannak máris négyen.

Négy meggyőződéses keresztény
kik élnek hitüket kitartóan,
fertőz, mint vírus - nemde tény?
s vannak máris nyolcan.

Még kettő hozzá: mily kevés!
De halljuk, mit kíván, Jézus mit izen?
Te, én és ők egyházzá válunk,
s máris újra vagyunk tizen.

Mosolyod

(Szent II. János Pál pápa verse)

Mosolyod, mely szívből fakad,
Aranyozza be arcodat!
Mosolyod nem kerül pénzbe,
Mégis sokat ér testvéred szemében.
Gazdagítja azt, aki kapja,
S nem lesz szegényebb az sem, aki adja.
Pillanatig tart csupán,
De örök nyomot hagy maga után.
Senki sem oly gazdag,
Hogy nélkülözni tudná,
És senki sem oly szegény,
Hogy meg nem érdemelné.
Az igaz barátság látható jele,
Hintsd be a világot egészen vele.
Mosolyod: nyugalom a megfáradottnak,
Bátorság a csüggedőnek,
Vigasztalás a szomorkodónak.
Mosolyod értékes, nagyon nagy jó,
De semmiért meg nem vásárolható.
Kölcsönözni nem lehet, ellopni sem,
Mert csak abban a percben van értéke,
Amelyben arcodon megjelen'.
És, ha ezután olyannal találkozol,
Aki nem sugározza a várt mosolyt,
Légy nagylelkű, s a magadét add,
Mert senkinek sincs nagyobb szüksége
mosolyra,
Mint annak, aki azt másnak adni nem tudja.

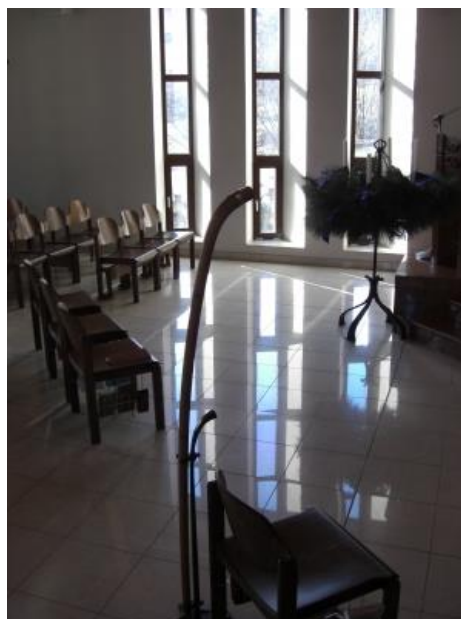
Kiss Rita, Bp

Megkötöm magamat Isten kötelével,
megkötöm szívemet ország-igéjével.
Szabadságom, Uram, Néked visszaadom,
csak a szeretetre formáld át tudatom!

Magamat megkötni nehéz nekem, Uram,
segítőkéz nélkül nehéz járnom utam.
Atyám, erősítsd meg testvéred a hitben,
életem példázza: Szeretet az Isten!

Megkötöm magamat baráti kötéllel,
testvéri szeretet tartó erejével.
Testvér, ha eloldnám kettős kötelékem,
szembesíts magammal, légy felelős értem!

(Ielkigyakorlatok záróéneke)

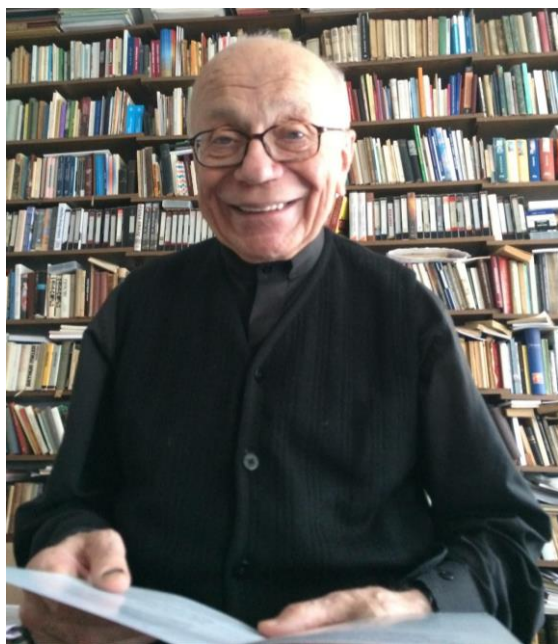

Kedves jó Emil atya!

Azelőtt sokszor szóba került köztünk hogy tegezzelek, de sosem jött a számra. De amióta meghaltál, önkéntelenül csak tegezve szólítalak meg. Először csodálkoztam is, de aztán rájöttem, hogy azért van ez, mert a szentekkel tegeződni szokott az ember. A szentek kortalanok. Legyenek akár fiatalok, mint Szent Teréz, vagy öregek, mint amilyen te vagy. Voltál.

Milyen jókat beszélgethettek most vele is! Kis Szent Teréz, akiben ugyanaz az Istenkép ragyogott fel, amit te is megismertél gyerekkorod óta. Isten, aki megbocsájt.

Még a disszertációd is a Lisieux-inék szentelted. Itt van a másolata a dobozomban. A képeiddel, a jegyzeteimmal és a négy év alatt sok-sok órára duzzadt beszélgetéseinkkel. Nem mertem belehallgatni a temetés óta.

Aztán az egyiket mégis meghallgattuk Gáborral. Megijesztett, hogy néhány éve mennyivel frissebb, gyorsabb, hevesebb volt a hangod. És amikor utoljára láttalak, milyen emberfeletti erőt kellett összeszedned ahhoz is, hogy megformáld a szavakat és kimondd:

- Végtelenül boldog vagyok, hogy látlak.

Nem azt mondtad, “nagyon”. Pedig az rövidebb. Te ragaszkodtál ahhoz, hogy pontosan kifejezd, amit mondani akartál.

Negyven éve ismerlek, de ez nem változott. Amit meg akartál mutatni nekünk, az az Atya végtelen szeretete. “Mi Atyánk/ Apánk, aki vagy a mennyekben.” Ez volt a tanításod lényege.

És mindenkit hűségesen végigkísértél, aki egyszer is hozzád fordult. Nevek ezrei: testvérek, nagynénik, bácsikák, nagyszülők, unokák. Történetek, amik valahogy mindig Isten dicséretére szolgáltak, akár szépen, akár tragikusan alakultak.

Kínlódom itt a szavakkal. Leesnek a lényegről, mert az nem a szavakban van. Azt mi, akiket úgy szeretett a Jóisten, hogy ilyet papot adott nekünk, csak éreztük, kiapadhatatlanul.

Ezért nem lett még meg a könyv sem. Azazal indultunk öt éve, hogy megírjuk az élettörténetedet. Aztán arra jutottál, hogy van ebben hiúság, és ne legyen könyv mégse. Akkor láttalak életemben először sírni.

Aztán rájöttünk, hogy könyvírás nélkül a heti találkozásaink megritkulnának, így folytattuk. Majd lassan minden hangfelvétellel ugyanazt a történetet mesélte el. Csak lassabban, a neveket, évszámokat keresve, újra és újrakezdve. Mint egy absztrakt festmény, összetörve teret és időt.

Csak a seb maradt, amit nem gyógyított be az idő. A három év papságból kivetettség, a kényszerű rádióműszerészség, az elítélésedben az egyházi hatóság letagadhatatlan együttműködése a politikai hatalommal. Ez be nem gyógyuló seb maradt. Se az idő, se a kitüntetések, se az egyházi rehabilitáció nem gyógyította be. Még jó, hogy a Vigasztaló most teljesen kisimítja ezt is. Jó tudni, hogy már nem fáj semmi. Tökéletes testben örülsz a Mennyei Atya látásának.

A kezedet megcsodáltam az utolsó alkalommal is. Mindened összetöpreődött, de a kezéd, az áldó kezéd, amivel kereszteltél, eskettél, temettél, az nagy és erős maradt, élettel teli, az utolsó pillanatig. Most, hogy odaát vagy, egészen tökéletes lettél. Megszabadulva a fizikai korlátoktól, hirtelen mindig közel lettél, egészen közel, mindig hallasz, mindig közbenjársz, mindig velünk vagy.

A gyászomban egyszer riadtan gondoltam arra, hogy most, hogy színről-színre látsz mindent, nem látsz olyan szerethetőnek, mint életedben. Hát ilyen az ember! Azt hiszi, a szeretetet ki lehet érdemelni!

Mert ki érdemli meg? Nyilván senki. A szeretet ajándék. Érdemtelenül kapjuk. És hirtelen megvált minket. A kicsinyességből, a méricskélésből, az adok-kapokból. Megszületik egy kis jászolban, a legócskább helyen, kiszolgáltatott babaként, aztán megvált egy egész emberiséget. Így van ez.

Drága Emil atya! Te, aki a szíveden viseled a sorsunkat, járj közben értünk, hogy ne váljunk érdemtelené Mennyei Atyánk bizalmára és végtelen szeretetére!

Virághalmy Judit

(2014)

Kedves jó Emil Atya, itt hagytál bennünket

Pedig nagyon jó volt nehéz döntésekben tanácsodat kérni. Teljes nyugalommal mondtad ki a számodra legrövidebb, igaz, egyenes, becsületes utat, amelyik pedig nekünk esetleg pont a legnehezebben vállalhatónak tűnt. Gondolatban már-már összeraktuk azt a mindenféle kerülőutat, akár zsákutcát is tartalmazó akadálypályát, amit inkább vállaltunk volna, mint az egyeneset. Tanácsod sokszor visszatért az igaz útra. Eszembe jut az ilyen esetekre vonatkozóan egy Csíkmenaságban (nem a Te szádból) hallott prédikációból származó kemény megfogalmazás: „testvéreim, aki nem igaz, az gaz”.

Nem véletlenül szeretted Dsida versremekét: nem becsületes a mosom kezeimet hozzáállás. Az egyenes, becsületes út választása persze olykor tud okozni nehézségeket a rövidebb távú emberi kapcsolatokban. Ilyesmit talán Te is érzékelhettél

életedben... De példát mutattál arra, hogy az úton ettől még végig kell menni.

Azután az is eszembe jut, hogy miközben ezt az igaz, olykor küzdelmes utat jártad, mindig ránk értél, és nem csak ránk. Mindig volt legalább fél órád mindenkire. De hiszen nagyon nagy családos voltál a sok-sok kiscsoportot, tanítványt illetően. A nagycsaládosok valahogyan mindig jobban ráérnek. Talán inkább megtanulják beosztani az idejüket, talán a felgyorsultabb életritmus teszi, talán kevesebb időt szánnak magukra. Pedig a lelkigyakorlatok legelső szempontja mindig a saját magammal történő kibékülés. Nos igen, Te harmonikus viszonyban voltál magaddal, nem véletlen, hiszen igen bensőséges viszonyt ápoltál a Jóistennel. Ennek a feltétlen ráhagyatkozásnak a megélése – magyarázat nélkül - hitelesítette az igaz út járására vonatkozó tanácsaidat.

Nagyon lényeges emlékem Veled kapcsolatban az is, hogy „egy ügyű” voltál. Az alatt a jó harminc év alatt nem változtál meg sem az igaz úton járás, sem a mindenkire ráérés, sem az Úristenre hagyatkozás tekintetében – hacsak nem még egyenesebbé és elmélyültebbé nem váltak ezek a dolgok. „Hűséges az Isten” emlegetted gyakorta. Te pedig hűséges szolgája voltál. Ezért azután mindig többet bízott Rád. Több tanítványt, több munkát, több imádkozni valót az egyenes úton járás ügyében.

Hisszük, hogy ez utóbbit égi karriered egyik fontos feladatának tudod és továbbra is számítunk sugallataidra, figyelmedre, hűségedre.

Márialigeti Károly

Szakadékok szélén

Amit igazán mondani szeretnék, azt nem tudom, nem vethetem papírra. „Ne tudja a balkéz, mit tesz a jobb”. Úgy írom, mégis, Emil atya a legnehezebb kérdésekben, a legnehezebb helyzetekben vállalta, hogy iránytűnk lesz. S erre feltette egyszer és mindenkorra egész életét.

„Én nyíltan beszéltem az emberek előtt” – ebben is eggyé lett Barátjával, az Úr Jézussal. Számomra a legmélyebb emlékeket róla saját életének próbatételei jelentik,

amelyek elmondásával igyekezett továbbadni, növelni szeretett tanítványai lelkében a hit csodálatos ajándékát. Egy olyan korban, amikor ezért nem dicséret, hanem üldöztetés járt.

Nem felejtetem tanúságtételre indító szavait feladatunkról „ebben a szeretetre éhes világban”, ahol „a szenvedés az emberek homlokára van írva”, és mosolyát, ahogyan megoldásainkban bízva a lelkünkre kötötte: „Nagyon sok szeretet kell!”

Ha Emil atyára gondolok, mindenekelőtt az villan föl bennem: nem lehetek sohasem eléggé hálás egy sajátos, reményt adó mondatáért, mellyel úgy érzem, a Jóistenben teljessé lett valójával ma is előttünk jár és hív - „A szeretet mindent meggyógyít”.

Márialigetiné Makhult Katalin

Számomra Emil atya

társakat, fényt, örömet, erdőt, kirándulást, beszélgetést, boldog hitet és még sok más ragyogó dolgot jelent.

Fiatal kamaszként nagyon vágyódtam vidám, értelmes és hívő kortárs-közösségek tartozni. Ez általában minden fiatalnak a vágya, bennem azonban a családjunkat érő '56 utáni üldözések miatt egyre jobban megerősödött az a téves érzés, hogy a mi családjunk egyedül áll 'furcsa' keresztény gondolkodásával a világban, legfeljebb néhány öreg ember tart velünk a templomba. Amikor először Emil atya közösségi kirándulásain részt vehettem, hatalmas erővel tört elő belőlem az érzés: hát mégsem igaz, amit gondoltam! MÉGIS vannak még fiatalok is, akik ugyanabban az Istenben hisznek, mint mi. Örömem végtelen volt! Olyan volt, mintha egy sötét pincéből valaki kézen fogva felvezetett volna egy gyönyörű, napsütéses, virágos erdei rétre! Soha nem fogom elfelejteni azt a nagy boldogságot, amit akkor éreztem. Köszönöm Neki!

Rádásként pedig azt kaptam tőle, hogy mindig dicsért, kedves volt, soha nem szidott, pedig sok butaságot csináltam. Ezt is nagyon köszönöm, s innen oda átnyúlva most is ölelem Öt.

Dabóczi Györgyi

"Az emberek oda mennek,
ahol szeretik őket"

Három csepp az emléktengerből:

Az első a bizalma, amellyel fiatalokra bízott még fiatalabbakat. Amikor meghívott közösségvezetésre (CSHCS :), megtszított, feladatot adott, és ezzel azt mondta: szüksége van rátok az Úrnak. Ha nem tette volna, ki tudja, mikor ismertük volna fel, egyáltalán mertük volna-e hinni, hogy Isten az egyszerű világi hívőket is munkatársul hívja Országának építésére?

A második: "A jót azért kaptuk, hogy továbbadjuk" - szelíden, de minden adandó alkalommal lelkünkre kötötte ezt az egyszerű, mély igazságot. Befogadtuk és azóta sokak felé elismételtük. Ez is gyökere lett sokakkal együtt végzett közösségépítő szolgálatunknak, a MECS-nek. Két évtized alatt országsszerte 130 házasközösség és 14 ifjúsági "kismécs" közösség nőtt ki abból a jóból, amit társainkkal együtt Emil atya közösségeiben tapasztaltunk meg. Ez a mondata másokban is gyökeret vert, és belőlük is előhívta a karizmát, amelyre alapozva különféle feladatokat bízott rájuk az Úr: közösségindítást, tanúságtételt, szervezést, imát, lelki megerősítést.

A harmadik: "Az emberek oda mennek, ahol szeretik őket" (és ahol érzik is ezt). Emil atya mindig így állt hozzánk, akkor is, ha valaki időszakos kihagyás után tért vissza a hittanra ("De jó, hogy jöttél!"), és akkor is, ha valaki (Kriszta :) éppen ideitlenkedett a lelki gyakorlatos elmélkedései közben. Milyen jó, hogy felhívta a figyelmünket és példát is adott rá, hogy mindenekfelett az igazi és éreztetett szeretet vonz, akár a családi, akár a tágabb, hívő közösségben!

Drága Emil atya, köszönjük, hogy az igazságra tanítottál minket! Milyen jó tudnunk, hogy "akik igazságra tanítottak sokakat, tündökölnék örökkön-örökké, miként a csillagok"! (Dániel 12,3)

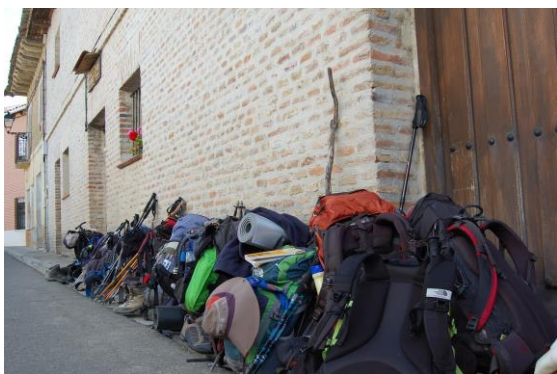
Ménesi Balázs és Kriszta

PAPI KÉZRÁTÉTELEM ÁLTAL...

Emil atya Isten áldását adta az életemre.

Közvetve-közvetlenül az ő keze alatt növekedtem a szentimrés közösségekben: CSHCS, Aszkéták, SZIE... Közük – köztük ma is „hazamegyek”, ha otthon vagyok.

Noha szerzetesi hivatásomat attól a pillanattól szoktam megfogalmazni, amikor a helyemet keresve a CAMINO egyik zarándokszállásán, ahol Ágoston Rendi nővérek fogadják a zarándokokat, egy belső hang ellenállhatatlan erővel megszólalt: EZ AZ! (és Emil atyának SMS-t küldtem: Megtaláltam a Rendemet!) – valójában ezt a pillanatot sok kegyelem előzte meg. Számos ezek közül Emil atyához kötődik.

A kisközösségekben örömmel éltem meg a hitet; a bajóti lelkigyakorlatokon, a hittanórákon mélységben és egyszerűen. Sokat kaptam másoktól és a mások szolgálatától, amire Emil atya meghívott. Emil atyától kaptam azt az Istenképet, amire a hit bizalmát lehet alapozni: az Isten Szeretet, elfogadó, megbocsájtó, személyes, végtelen atyai Szeretet.

Együtt kerestük a hivatásomat – és meggyőződésem, hogy Emil atya “imádkozta ki” számomra a szerzetesi hivatást, amire magamtól nem éreztem vágyat. A rajta keresztül kapott hit mondatra ki velem az első Igent, amikor beléptem a spanyolországi Megtérés Közösségbe, az ágostonos nővérek közé. A tőle kapott áldás kísért, ahogy megismertem a Közösséget és az Utat, amire Isten közöttük hívott – a Vele való életre –, megtapasztaltam azt a teljes boldogságot, amire vágytam.

Emil atya világosan látta a saját (nehéz) életében az Úr Isten szerető gondoskodását. „Valóban csodálatos a Jó Isten...” újra és újra így kezdte mesélni élete apró eseménykockáit. Atyai áldása mellett ezt hagyta rám örökségül – és ez a boldog élet titka.

Amikor tizenegy év távollét után nyaranta CIVITAS DEI táborokban itt látom a Monostorban az otthon ma is élő és működő Aszkéta közösség gyerekeit – akik most annyi idősök, mint a szüleik voltak, mikor Emil atya ránk bízta őket – hálát adok a Szentlélek sok gyümölcséért, amivel Emil atya életén keresztül elhalmozott. Örülök, hogy amikor utoljára láttam (már nem ismert meg), ezt az örömet megoszthattam vele, és megköszönhettem neki.

Mezősi Erika osa

Mókus örs

Mi nem Emil bá szervezésére kezdtük el a Mókus örs vezetését, de örült, amikor beindult a csapat, és szárnyai alá vett minket is. Rendszerbe illeszkedtünk, anélkül, hogy tudtunk volna róla. Sokat beszélgettünk vele vezetőinkről: mi a gyerekekről tudtunk többet, ő a szüleikről.

Egyszer ismételten elmentünk hozzá beszélgetni a kiscsoportról - ma úgy monadnánk: szupervízióra. Amikor a foci és kirándulások irányából az ima és beszélgetések felé fordultunk a fiatalokkal, változott a közösség összetétele. Az volt a kérdésünk, mit tegyünk azokkal, akik nem jönnek velünk tovább. Emil bá azt javasolta, kérdezzük meg: "Elfáradtál, testvér?". Ez a kérdés aztán évekig kísérte a Mókus örs életét, jó sok helyzetre alkalmazható lett. Magunknak is feltehetjük időnként, jön velünk.

Szeretettel: Bayer Robi és Mari

(Fotó: Bayer Róbert, 1991, Pusztamarót)

Egy ember Istenhez vezetése, avagy emlékek Emil bá'-ról

Naná, hogy egy lány után mentem be egy tél eleji estén újra egy templomba, konkrétan egy hittanra. A Villányi úton a Szent Imre templom volt az, a hátsó hittanterem, még nem volt galéria. Nem is a lány vitt be először, hanem azok a főiskolai tankörtársak, aki szintén ide jártak. Nem tudtam akkor még miért, de egészen „messzi” területekről is jártak ide hittanra, nem csak a XI. kerületből.

Heti 1-1 alkalom, stabil része lett az életünknek. Én persze, mint kakukktojás, aki még vasárnapokon sem jártam a templom közelébe, de aztán ez lassan változott. Néhány alkalom után, amikor kísértem hazafelé a Villányi úton sétálva a „nőt”, akivel immár 38 éve vagyunk házасok, és 6 gyermeket kaptunk Istentől ajándékba, értetlenségemnek adtam hangot: „Itt vagyunk a XX. század második felében, itt vannak szemlátomást értelmes emberek, és ezek még hisznek Istenben!”. Akkor volt kis sírás, meg bocsánatkérés, de valami megmagyarázhatatlan erő vitt és tolt mégis Isten felé.

Az Isteni kegyelem mellett egyértelműen ott voltak azok az emberek, akik ezzel a

kegyelemmel együttműködtek, és ezek közül is kiemelkedett Emil bá, merthogy a hitoktató ki is lehetett volna más. Valami olyan hangulata volt azoknak a beszélgetéseknek ott a hittanokon, ami mind a kereszénységbe belenőtt, mind a kívülről érkezőt valahogyan megfogta. Valahogyan mi jöttünk rá az igazságokra, valahogyan nem volt a tanításban mesterkéeltség, érződött az elkötelezettség, a természetesség.

Nagyon erős volt a fokozatosság elve. Kis feladatok az elején, egyre többszöri megszólalás lehetősége, a kisközösségbe vezetés, az előadás tartásának a lehetősége, a Nagymarosi találkozók a csoportbeszélések vezetésének a felajánlása, és a kiscsoportok patrónusi körébe való bevezetés. Aztán a végén az olyan szintű bizalmi emberré válás, ahol négy szemközt egyházpolitikáról, a történelmi helyzetbe való beágyazásról, és egy csomó olyan dologba való bevezetésről volt szó, nem középiskolás fokon, ami utána alkalmassá tehetette az embert tulajdonképpen bármilyen Isten-szolgálatra.

Az elején pedig biztos sok türelemre volt szegénynek szüksége. Mint amolyan, az

egyházba még nem szocializálódott embernek, voltak meglepő kijelentéseim. Gyakran volt szó például a hittanokon a gyerekekről. Zárójelben jegyzem meg, hogy olyan erős családi életre nevelést kaptunk, ami érzésem szerint ma nagyon nagy mértékben hiányzik, úgy általában is a társadalomban. Úgy éltük meg a feleségemmel, hogy amikor bármilyen kényes döntés előtt álltunk, hogy rendben, akkor ugye úgy csináljuk, ahogy a hittanokon Emil atyával átbeszéltük. Sőt még csak ki se kellett mondanunk, mert olyan mélyen ivódott belénk, hogy meggyőződéssel csináltuk megbeszélés nélkül ugyanazt, és tudtuk kétség nélkül, hogy a másik is pontosan ugyanazt gondolja és cselekszi.

No, de visszatérve a türelemre, a gyerekekről szóló témák esetében én gyakran hoztam példákat a kutya-nevelésből, merthogy akkoriban egyik kedvenc hobbim a kutya-nevelés és tenyésztés volt.

Ma már úgy gondolom, hogy ezek talán - finoman szólva is - sarkos kijelentéseknek tűnhettek Emil bá számra, de becsületeére legyen mondván, soha sem tette szóvá, azt hiszem hagyta szépen, hogy magamtól fejlődjek az általa is jónak ítélt irányba.

Én az anyai gondoskodás és aggodás miatt nem jártam első áldozás után templomba, édesanyám túlságosan féltett attól a rendszertől engem. Mit ad Isten, hát a gyerek, magától jár újra templomba! A nagy féltésében arra ragadtatta magát édesanyám, hogy megüzeni „annak a papnak”, hogy ha a fiával bármi történik, akkor kikaparja a szemét. Emil atyának elmeséltük, aki ezen jót nevetett, és akkor ez számomra olyan sokat jelentett, mert teljesen kifejezte az ezzel kapcsolatos akkori érzésvilágomat. Ez valamikor olyan 1979-82 között lehetett, és akkor én már ezt a rendszert nevetségesnek, gyengének és erőtlennek éreztem. Olyan komikus volt, és még kimondottan viccelődtünk is a rendőrökkel, akik a hittanok után néha igazoltattak, vagy amikor Nagyborzsönyben autókból fényképeztek bennünket. Az előzőket invitáltam be a hittanra, hogy nekik sem árt majd, az utóbbiaknak pedig

integtettem. És pont ezt valahogy visszaadta Emil atya nevetése.

Mindig haladt a korral. Képben akart maradni, ezért úgy '87-88 tájékán, amikor már nem feltétlen kellett az egyházon belül sem erőteljesen falakat építeni egymás felé, akkor az egyik hittanon egy kiadványból átnéztük, hogy milyen régi és új katolikus mozgalmak, régi és új kezdeményezések vannak kis-Magyarországon. Ezekbe szinte küldte az embereket. Nem maga köré akart bennünket láncolni, hanem jó értelemben buzdított a szolgálatra, bármerre is járunk. Így kerültem én a KIM és az akkor működő Katolikus Koordinációs Tanács közelébe, és lehettem utána úgy másfél évvel a Háló alapítói között. És utána is, bármikor hívtam előadónak, mindig jött, és az egyik martonvásári Háló-találkozó után azt mondta, mintegy küldetesként: András, te csak csináld a Hálót! Ma is csinálom.

És igen, az erősen jellemzi az életművét, hogy tartós dolgokat hozott létre. A Szentimrében talán úgy 40 kisközösség jelzi tevékenységét, én magam is sokat ismerek, amelyek még mindig működnek. A miénk is, amelyet egykor Öreg házásoknak hívtak. A miénk volt az első tudatosan életre hívott kisközösség, hosszú évekig el is járt közénk, utána engedte csak el a kezünket. De a többségünk járt utána a patrónusok közé, mert hogy igazi közösségi hálózatot is teremtett, tudta, hogy a megmaradás csak így lehetséges. Bizonyos szempontól egyfajta Háló-modellt is alkotott.

Tudta, hogy ha tartós dolgot akar létrehozni, akkor azt struktúrával, erős belső személyes kohézióval és lelkeséggel kell megtöltenie. Ő nagyon odafigyelt mindegyikre, és meggyőződésem, hogy sikerült is neki. Erről így vall egyik közösségtársam, Vojnits Kati: „...Meg az összeterelésünk 36 éve, és az a lelki támasz, amit egymásnak adunk. Ebben is benne van Emil szellemisége.”

Azt gondolom, hogy Emil bá akkor néz le ránk mosolyogva az égből, ha folytatjuk azt, amit ő elkezdett bennünk. Ha lelkesen, elkötelezetten folytatjuk a szolgálatot

Jézus követésében, mindenki a maga hivatásában.

Ahogy a plébánosom fogalmazott: Elment egy nagy Öreg, de ki jön utána? Hát ő itt a földön közvetlen és közvetett tanítványai-ban él tovább, mi jövőnk utána, ha hozzá hasonlóan hűségesek vagyunk! Ehhez kö-tödik befejezésül ismét Kati idézete:

„Az életünkben vannak emberek, akik va-lamilyen okból példaképünké válnak. Hitéletem egyik ilyen példaképe volt Emil bá’.

Emil atyát negyvenegynéhány éve ismer-tem meg. Nagy hatással volt rám tudással párosult mély hite, emberszeretete. Mindig csodáltam, mennyire tisztán látja a köve-tendő értékeket, és ezek az értékek nem változtak az elmúlt évtizedek alatt. Hiteles emberként úgy élt, ahogy beszélt. Nem volt ő játéka mindenféle szélnek.

Bár, gondolom, nem épített tudatosan élet-művet, de valami mégis kikerekedett, ha az eredményeket, az őt szerető, rá emlékező tömeget nézzük. Ehhez kellett, hogy felelősséget érezzen a rá bízott nyájért. Mint a jó pásztor, megkereste az eltévelyedett bárányait. Jó érzés volt tudni, hogy fontosak vagyunk neki, mind személyként, mind közösségként.”

Az Istenhez vezetési folyamatot Szeibert András rendezte szavakba és mondatokba 2019. január 23-án.

Emil atyáról

a legkorábbi személyes emlékem az, aho-gyan elérte, hogy kisgyerekként szívesen jöjjünk és időben érkezzünk a szentmisé-ire. Az alábbiakban ő tekint vissza erre a Miért hiszek sorozatban megjelent beszél-getőkönyvében:

„A gyerekeknél rendkívül fontos, hogy valamiképpen lelkesítse őket az ember, mert hiába küldi a szülő, a gyereknek magának kell ráharapni arra, hogy neki kell ez a dolog. Persze a szülő is boldog, ha azt látja, hogy a gyermeke valamiért nagyon lelkesedik, nem kell noszogatni, hanem magától rááll bizonyos értékekre. Kitaláltam, hogy aki pontosan érkezik a

vasárnapi misére, az kap egy betűt. Sőt, aki elkésett, de mise után bejött a sekrestyébe felvállalva azt, hogy késett, megkaphatta a betűt. Az összegyűjtött betűk egy szentírási idézetet adtak ki, és aki az egészet össze tudta gyűjteni, az a végén jutalmat kapott. Volt olyan év, amikor a prédikációból kellett valamit kiemelni és lerajzolni. A jó rajzokból év vége felé kiállítást rendeztünk a templomban, és akik nagyon szépet rajzoltak, azok jutalmat kaptak. Aztán fiatalokat hívtam a kisgyerekekhez, mert a gyerek számára egészen más egy korban hozzá közelebb álló. Volt, akiket megkértem, hogy negyed órával a mise kezdete előtt jöjjenek, mert ezt meg ezt az éneket meg kellene tanítani, és ők jöttek és segítettek. Csak azt tudom mondani, hogy a Szentlélek Úristen sugallt az embernek sok mindent.” (Az úton becsületesen végig kell menni. Kairosz. 2010. 76-77.)

Szeretettel
Gianone András

(Hergár Péter ∞ Mády Katalin, 1995)

Emil bá

Amikor Kállay Emil atyára, Emil bá-ra gondolunk, az első kép, ami megjelenik a szemünk előtt a jóságos mosolya. Aztán nyitottsága, amivel bármikor fogadott. Elég volt egyszer mesélni neki valamiről, nem felejtette el. Mindig bizalommal lehetett hozzá fordulni, s bizalommal tekintett ő is másokra. Szeretet sugárzott belőle. Életünk legmeghatározóbb emberei közé tartozik.

Mindketten egyetemisták voltunk, amikor Hozzá kezdtünk járni hittanra, aztán házas hittanra, aztán megajándékozott a bizalmával és közösséget bízott ránk, ami a mai napig együtt van. Ő adott össze bennünket, ő keresztelte gyerekeinket. Szellemisége mindig velünk volt, velünk marad, bármerre is járunk, bármit is csinálunk. Felidéződnek a hittanok hangulatai, a nagybörzsönyi, bajóti beszélgetések, az adventi roráték, s még hosszasan sorolhatnánk.

Fáradhatatlanul alapította a kisközösségeket, és ezzel kapaszkodókat, életre szóló kapcsolatokat ajándékozott sok-sok fiatalnak. Ő pedig a háttérből kísérté figyelemmel a kiscsoportok életének alakulását.

Hálásak vagyunk, hogy az Úr olyan paphoz vezetett bennünket, aki hitelesen élte az életét, szeretettel az Úr iránt és az emberek iránt, s minket is ezen az úton indított el.

Németh Zsuzsi-Csaba

Emléke így él bennünk

Emlékszem, tudta mozgatni a fülét. Ültünk valamikor a nyolcvanas évek elején a csütörtöki egyetemista hittanon a Szentimre alsó hittantermében, és hallgattuk Emil atyát a karizmákról: "...van aki kitűnő tornász, ... a másik meg tudja mozgatni a fülét...". A mellettem ülő hirtelen hozzám hajolt, és izgatottan a fülembe súgta: "Fogadjunk, hogy Ő is tudja!" Emil bá folytatta a példákat, de közben egy "gesztussal" nekünk is válaszolt...

Egyszer egy bajóti lelkigyakorlatos misén jelentkeztem olvasni a szentleckét. A gitárosok – hétköznap volt – az olvasmány után Alleluját énekeltek. Én zavarbajót-

tem, és azt gondoltam, ezután már nem állok ki szentleckét olvasni. Az ének közben néztem Emil bára, és próbáltam elhatározásom egy kis tagadó fejrázással jelezni. Ő "de igen"-t bólintott (legalábbis én így értelmeztem :-), így a kórus még egy Alleluját kellett énekeljen. Számomra ezek a kis képek kifejezik, hogy Emil atya mennyire együtt tudott rezdülni velünk. Ráérezett problémáinkra, görcseinkre. És nem csak ilyen apróságokban.

Bízott bennünk. Minket Gabóval megbízott kisközösség-vezetéssel, később engem bízott a SZIE vezetésében való részvétellel. Ettől, a feladatvállalástól, elköteleződéstől lett, hogy elkezdtük otthonérezni magunkat az ő "munkatársai" között, és az Egyházban is.

Valóban munkatársként kezelt bennünket. A "patrónus-gyűléseken" (a kisközösség-vezetők megbeszélésein) előfordult, hogy valamit nagyon nem akartunk megérteni vagy elfogadni. Emil bá elfogadta ezt is. Ő nem utasításokat akart adni, hanem engedett és segített minket felnőtté válni.

„A megroppant nádszálát nem töri össze, és a kialvó mécsbelet nem oltja el; hűségesen visz igazságot. (Iz 42,3)

„Már nem mondalak benneteket szolgának, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Barátainknak mondalak titeket, mert mindazt, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek.” (Jn 15,15)

Emil bá ezzel az empátiával és bizalommal bánt velünk, így rajta keresztül megtapasztalhattuk Isten felszabadító üzenetét.

Igyekszünk újra, meg újra magunk elé állítani a meglátott igazságokat, megerősíteni az elhatározásokat, hogy a Jóistennek, akit Emil atya olyan közel tudott hozni számunkra, kedve teljék bennünk!

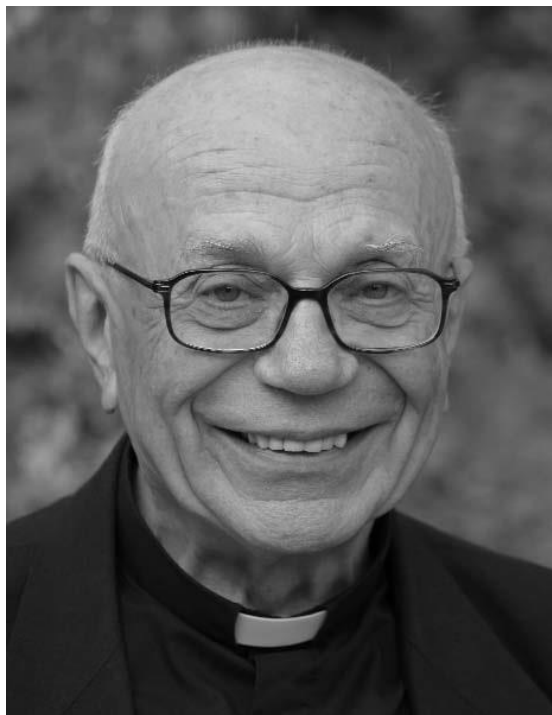
Meszéna Zsolt és Gabó

DR. KÁLLAY EMIL

piarista szerzetes, egykori tartományfőnök 1929. január 19-én született Kisújszálláson. A debreceni piarista gimnáziumban érettségizett, majd 1947-ben öltözött be novíciusnak. 1950 nyarán a szerzetesrendek feloszlásakor az állam által előírt létszámkorlát miatt a kereten kívüli szerzetesnövendékek közé került, így tanulmányait az esztergomi főegyházmegye növendékeként a Központi Szemináriumban folytatta. 1953. június 14-én szentelték pappá az esztergomi székesegyházban. 1954-től az esztergomi Vízvárosban, 1955-től Érsekivádkerten, 1956-tól Nógrádmegyeren, 1958-tól Budapest-Törökőrön volt segédlelkész.

Piarista szerzetesi hivatásánál fogva mindig különösen fontosnak tartotta a fiatalok nevelését. 1960-ban kapcsolatba lépett a Regnum Marianum mozgalommal, melynek vezetőit később a diktatúra meghurcolta, őt magát pedig politikai kényszerűségből az Esztergomi Érsekségi Főhatóság 1962-ben három évre eltiltotta papi hivatásának gyakorlásától, csupán fizikai munkavégzést engedélyeztek számára. Ekkor tanulta ki a rádió- és TV-műszerész szakmát, mivel úgy gondolta, hogy szerelőként föltűnés nélkül járhat a katolikus családokhoz. 1965-től kezdhetette meg újra egyházi szolgálatát. Változatlan odaadással végezte lelkipásztori munkáját, elsősorban az ifjúság körében. Tizenkét éven át fiatalokat oktatott a Rókus-kápolnában, eleinte kisegítőként, majd 1967-től segédlelkészként. 1977-ben a budai Szent Imre (ciszterci) plébániára került segédlelkésznek. A rendszerváltás-kor az ő ötlete alapján elsőként között alapítottak civil egyesületet.

Egyházmegyei papi szolgálata közben mindvégig hű maradt piarista hivatásához. Ünnepestes örökfogadalmát azonban csak a rendszerváltozáskor, 1989. február 9-én tehetette le. 1991-ben beköltözött a budapesti piarista rendházba, ahol négy éven át oktatta a rendi növendékeket és a gimnáziumban is tanított.

(fotó: 2009)

1995-ben, majd 1999-ben újra négy évre a Piarista Rend Magyar Tartománya vezetőjévé, tartományfőnökévé választották. Idős kora ellenére 2007-ben, 78 évesen is aktív részt vállalt a piaristák székelyföldi missziójának újraindításában, aminek köszönhetően Csíkszeredában megnyitották a Piarista Tanulmányi Házat.

Állami és önkormányzati részről több elismerésben is részesült sok évtizedes közösségalkotó és az ifjúság neveléséért végzett áldozatos munkájáért: 2014-ben a szentimrevárosi közösségért végzett munkája elismeréseként Pro Urbe díjat kapott; a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2016. március 1-jén Pro Ecclesia Hungariae díjjal ismerte el lelkipásztori szolgálatát; 2017. augusztus 20-án a Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozat kitüntetését vehette át.

2018. szeptember 28-án, életének 90. évében, szerzetességének 71. évében, áldozópapságának 65. esztendejében hunyt el.

Sírhelye a Rákoskeresztúri Köztemető 154-es ("szerzetesrendek") parcellájában, a piarista sírkert hátsó sorában van.

Piaristák Székelyföldön

(Új Ember, 2013.01, Kozma László)

- A piaristák néhány éve újra jelen vannak Erdélyben, éppen a székelység egyik központjában, Csíkszeredán. Milyen erdélyi hagyományokra tekint vissza a rend?

- A piarista rend Erdélyben is gazdag hagyományokkal rendelkezik. A Trianon utáni időktől Erdélyhez soroljuk az egykori Partiumot is, a Nagyvárad-Szatmárnémeti által jelzett ívet. 1725-ben Nagykárolyban indult meg az élet a piaristák számára, itt nyitottak iskolát, majd ezután 1727-ben Besztercén, 1730-ban Máramarosszigeten, ugyancsak 1730-ban Szentannán, 1741-ben Medgyesen, 1776-ban Kolozsváron, 1788-ban pedig Temesváron kezdtük meg az ifjúság nevelését. Nem mindegyik intézmény bizonyult tartós alapításnak, minden a gyermeklétszámtól függött. Egészen 1948-ig létezett a temesvári, a kolozsvári, a máramarosszigeti és a nagykárolyi iskola. A Székelyföldre a piaristák korábban nem jutottak el. Székelyföldre legközelebb Medgyes volt, ahol 1741-től 1789-ig működött piarista fenn-tartású iskola. A magyar kultúra és művészet történetében jelentős szerepet játszottak a diákjaink. Vasvári Pál, a szabadsághős, Ady Endre és a festőművész Markó Károly Nagykárolyban volt piarista diák, Herczeg Ferenc Temesváron, Jósika Miklós báró és Kuncz Aladár, a Fekete kolostor szerzője, Passuth László, Sánta Ferenc és Szervátiusz Tibor Kolozsváron. Juhász Gyula Máramarosszigeten is tanított. Budán járt a piaristákhoz Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök. Temesváron pedig még Bodor Pál újságíró nevét is említhetem. Aztán hosszú szünet következett, a kommunista korszak nem tette lehetővé, illetve felszámolta működésünket.

- Mikor érkeztek a Székelyföldre?

- 2007 szeptemberének első hetében érkezünk, a rend tavaszi döntése után. A mostani épületünk a Márton Áron Gimnázium mögött akkor még nem volt készen, úgyhogy a Szent Kereszt plébánián kaptunk két vendégszobát. Sokat segítettünk a pasztorációban, és az ottani gyerekekkel foglalkoztunk. Felvettük a kapcsolatot a

Segítő Mária Katolikus Gimnáziummal, ahol négyszáz diák tanul. Összesen körülbelül ezeregyszáz középiskolás tanuló él itt, a színekatolikus Csíkszeredában. Szeptember 14-én van a Szent Kereszt templom búcsúnapja, így érkezésünk összekapcsolódott ezzel az ünneppel. Darvas-Kozma József plébános ugyanis megkért bennünket, hogy tartsunk szentbeszédet, így bekapcsolódtunk a Tamás József püspök atya által bemutatott szentmisébe, és átérezhetjük, milyen erőteljesen árad itt a hit, a liturgia. Az volt az első benyomásunk, hogy a papság nagyon összetart. Vagy huszonöt pap jött össze a búcsúra Alcsíkból, Felcsíkból, velük együtt ebédeltünk, vacsoráztunk. Nem mondhatnám, hogy csak a bajokkal foglalkoznának, szép számmal akadnak közöttük olyanok is, akik tele vannak derűvel, bizalommal. Nagyon fontos, hogy a székelység érezze: nemcsak elmenni lehet innen, mint sokan tették, hanem visszatérni is. Annak idején engem is nagyon megrendített a kettős állampolgárságról szóló magyarországi népszavazás eredménye. Abban az időben minden reggel hallgattam a Határok nélkül műsorát. December 6-án volt Gyergyószentmiklós a búcsú napja. Anyai ági rokonaim egy része ott él, a mai napig járok oda, gyakran felkeresem őket. A templomok szentélyében mindenütt ott lehet látni a magyar zászlót. A népszavazás után azonban szépen levették, és a magyar himnuszt sem énekelték. A románok közül sokan azt mondják az itteni magyarokra, hogy bozgorok, azaz hazátlanok, s a népszavazás idején az anyaországiaktól is megkapták ugyanezt a minősítést: kiderült, nekik sem kellenek. Ez nagyon fájdalmasan érintette az itt élőket. Én mindenképpen azt akartam éreztetni velük, hogy mi igenis gyökeret akarunk itt verni. Azért jöttünk ide, mert szolidaritást akarunk vállalni a székelységgel, mert itt akarunk piaristaként élni, és piaristaként nevelni az ifjúságot. Már több erdélyi növendékünk tanul odaát, Magyarországon, s ha majd végeznek, szépen visszajönnek. Az erdélyi piarista rend mindig maga termelte ki a rendtagokat.

- Milyen személyes kötődései vannak a Székelyföldhöz?

- Csíkszereda számomra az anyaföldet jelenti: édesanyám itt született, ide való a családja. Apai nagyapámat ide helyezték vasúti pályamesternek, így apám is itt nőtt fel. Ő még a csíksomlyói gimnáziumba járt, a mostani gimnázium elődjébe. Azt az épületet 1909-10-ben építtette fel a katolikus egyház, s már vissza is kapta a tulajdonjogát. Apám itt ismerte meg anyámat. Megszerették egymást. 1920-ban azonban apámat az egész családjával együtt kiutasították, mert anyaországiak voltak. De 1922-ben eljött anyámért, és feleségül vette. Mi a bátyámmal már Magyarországon születünk. Kisgyerekkoromban sokat nyaraltam a csíki nagymamánál, ezért nagyon kötődöm Csíkszeredához.

(fotó: Meszéna Zsolt, 2007, Hargitafürdő)

Ötéves voltam, amikor fölvittek a hargitafürdői nyaralóba. Egyik reggel elküldtek a borvízforráshoz vízért. Mindenki magyarul beszélt, így fogalmam sem volt arról, hogy ez egy másik világ. Visszafelé jövet torkomszakadtából énekeltem a magyar cserkészindulót: „Fiúk, fel a fejjel..., álljunk csatasorba vidáman!” Egy pap bácsi lélekszakadva rohant ki a házból, hogy lássa, ki az a bátor gyerek, aki itt 1934-ben a magyar cserkészindulót éneкли. Mindjárt megszeretgetett, és később nagyon jó kapcsolat alakult ki közöttünk. Bíró Ferencnek hívták a plébánost. Nagy magyar volt. Fölfedezte, hogy az óvodában nagyszerű irredenta verseket tanultam, úgyhogy előszeretettel szavaltatott. Szívesen jártam oda. Akkoriban „büdösgödörnek” mondták, most mofettának azt a területet, ahol - a Hargita vulkanikus eredete miatt - máig kénes gáz tör a felszínre. A kén nagyon jó hatással van az ízületekre meg a reumára. Az öregek ezért bent álltak a бүдösgödörben, én meg odajártam hall-

gatózni, miről beszélgetnek. Dicsérték a plébánost, hogy milyen nagyszerű ember, több ízben is megkapta már a „douázeci cincit” (dózecsecsincset). Otthon megkérdeztem, mit jelent ez, s akkor mondták el, hogy románul így hívják a huszonötöt. Abban az időben ugyanis szokás volt, hogy aki nem tetszett a hatóságoknak, azt bevitték a rendőrségre, derékszögbe állították, és huszonötöt vertek a fenekére. A pap bácsi azonban csak annál keményebb lett a fenytéstől. Nekem igazi példaképemmé vált. Ötéves koromtól tizenegy éves koromig nyaraltunk Hargitafürdőn, úgyhogy jó néhányszor volt alkalmunk találkozni. Ott, a Szent István-kápolnában indult el a hivatásom.

Kint játszottunk a többiekkel, amikor egyszer jött a plébános, és behívott a kápolnába. Az oltáron egy edényben olaj volt, a tetején egy parafa dugóban mécsbél úszott. Azt mondta: „Fiam, ennek a mécsesnek mindig égnie kell, mert ez arra figyelmeztet mindenkit, hogy itt van az Úr Jézus. Ha nem ég, akkor jössz, és mi ketten kicseréljük a mécsbelet.” 1944-ben nyaraltam itt utoljára. Aztán a románok hamarabb kiugrottak a háborúból, mint mi. A háború után hosszú ideig nem jöhettünk Székelyföldre.

(fotó: Dobos Dániel, 2010, Hargitafürdő)

A Jóisten 2007-ben vezetett vissza Csíkszeredába, ahol valamikor elindította a hivatásomat. 2010. április 24-25-én meglátogatott Rómából a rend legfőbb előjárója, Pedro Aguado generális, Mateusz Pindelski generális-asszisztens és Ruppert József volt generálisasszisztens. Ők is nagyra értékelik a magyar provinciának ezt a kezdeményezését.

Kisközösségek

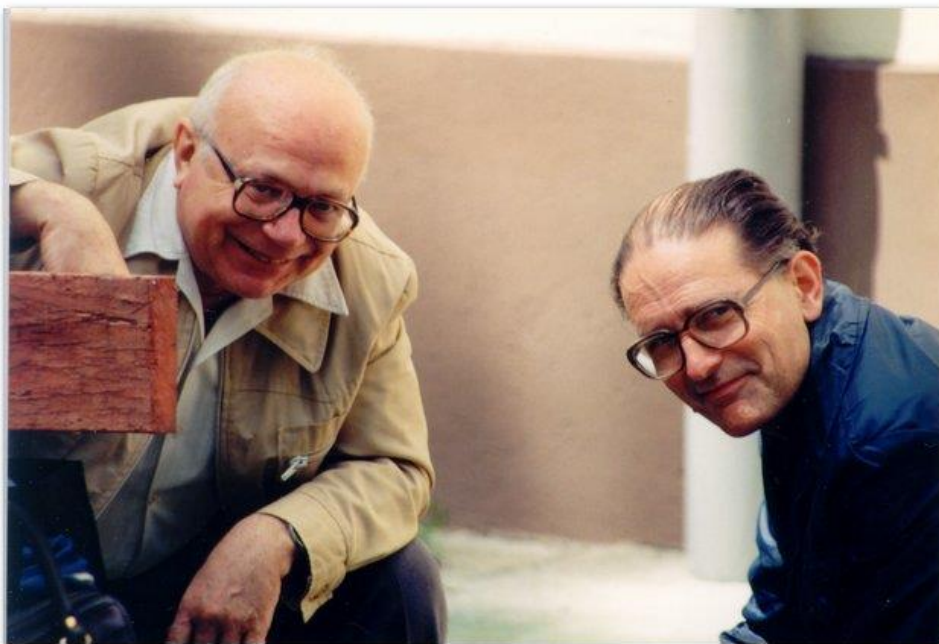
Emil atya 80 éves születésnapjára (2009-ben) összeállított lista a közösségekről, amelyeket ő alapított, illetve segített. A közösségekbe összesen kb. 450 ember tartozott, köztük 36 közösségvezető.

- 1) Aszkéták
- 2) Ágostházyék csoportja
- 3) Bukta
- 4) CSHCS.
- 5) Fekete bárányok
- 6) Geiger Clarisse és Rozványi Orsi csop.
- 7) Hársfa
- 8) Házas I (Turóczi féle csop) Harsogó féle csoport
- 9) Házas II (Merza Józsi csop)
- 10) Házas hittan
- 11) Héthalvók
- 12) Hófehérke
- 13) Ifjú titánok
- 14) Kavics
- 15) Kocsi Gyuri emlékkör
- 16) Kollár István csop.
- 17) Kollár Magdi csop.
- 18) Kőbányai segítő csoport
- 19) Közösség a kék teknőchöz
- 20) Léleképítő
- 21) Meszéna Zs. és Gabó csoportja
- 22) Moha
- 23) Mókus
- 24) Nagyon kis közösség
- 25) OH csoport
- 26) Pantó Eszter csoportja

- 27) Patrónus (közösségvezetők)
- 28) Rádió amatőr kör és ministránsok
- 29) Rókusos 6-os
- 30) Rókusos szülők csoportja
- 31) Simor Ági csop.
- 32) Szeibert András csop.
- 33) Szent Egylet
- 34) SZIE Evangélizációs szakosztály
- 35) SZIE Guriga
- 36) Talita kum
- 37) Tegzes-Frigyesi csoport
- 38) Tökmagok
- 39) Vaklovak
- 40) Vadrózsa
- 41) Valacka Emlékkör
- 42) Vitorlázók
- 43) Wurdits Misi csoportja

Szentimrés csoportok, akikkel kapcsolatot tartott

- 44) Gitáros kórus
- 45) Fejérváry Ildikó néni karitás csop.
- 46) kórus
- 47) Lépcső
- 48) Ministránsok
- 49) Taize-i kórus
- 50) 433-as cserkészek

Kállay Emil: Életem isteni csodák sorozata

Magyar Kurir, 2016. március 1, Trauttwein Éva

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia március 1-jén Pro Ecclesia Hungariae díjjal ismerte el Kállay Emil piarista szerzetes 63 éves lelkipásztori szolgálatát. A 87 éves Emil atyát múltja meghatározó élményeiről, hivatásáról kérdeztük.

– Visszaemlékezéseiben azt írta a gyermekkorában megismert Bíró Ferenc csíkszeredai plébánosról: „Ilyen szeretnék lenni.” Mi fogta meg benne?

– Csíkszereda mellett töltöttem gyerekként a nyarakat öt éves koromtól kezdve. Bíró Ferenc plébánossal úgy kezdődött a barátságunk, hogy az utcán menve hangosan énekeltem a bátyámtól megtanult cserkészindulót. Ezt ő meghallotta, és kijött üdvözölni, ki ez a bátor magyar gyerek. 1934-et írtunk, a székelység a románok szorításában élt. Sokat beszélt nekem Jézusról, mint a legjobb barátjáról. Bíró Ferencet szerették, tisztelték az emberek. Többször megbüntették, megbotozták, de annál keményebbé vált. Nagy példaképem lett. Hiteles pap, akitől azt tanultam meg, az embernek keménynek kell lennie.

– A debreceni piarista iskolai érettségije után rögtön belépett a rendbe. Hogyan élte meg az iskolás éveket?

– Egyenes út vezetett számomra a rendbe, holott nem volt sima a kezdet. Az elemi után kerültem a piaristákhoz. Fiatal, akkor kezdő szerzetest kaptunk osztályfőnöknek. Magyartanár volt, az első dolgozatot arról íratta, ki a legjobb barátunk. Én, ahogy Bíró Ferencről tanultam, Jézusról mint a legjobb barátomról írtam, ezt a magam tudása alapján meg is indokoltam. Aztán az atya kiemelte a dolgozatomat: „Micsoda jámbor szöveget írt egyikőtök!” Ezt kaptam meg tőle: biztos érdekből tettem, ezzel akartam „bevagódni” nála. Nagyon fájt nekem ez a megjegyzése. A három év alatt, amíg el nem helyezték, nem szívlelt engem, mindig addig feleltetett, amíg valamit nem tudtam. Az új osztályfőnököm megszeretett, sokszor kérte különböző feladatokban a segítségemet. Később ministrálni hívott. Jó kapcsolatba kerültem az atyákkal, szépen

bontakozott a piarista életem. Ebben az időszakban olvastam Lisieux-i Szent Teréz önéletrajzát. Azt a lelkületet ismertem meg, ami bennem is megvolt gyerekkorom óta. Megvigasztalt engem, ha ennyire tudta szeretni Jézust, én is fogom tudni így szeretni Őt.

– Gyermekkor a háború éveire esett. Hogyan élte meg ezt az időszakot?

– 1944-ben volt egy nagy bombázás Debrecenben. Vasutas édesapám, mivel az állomás is célpont volt, nehéz helyzetbe került. A bombázás hírére munkatársai a pincébe menekültek, de édesapám visszament az irodába az írógépért, amire előtte hónapokig gyűjtötte a pénzt. Elkezdődött a légicsapás, már nem volt ideje a pincébe lejutni, a szobában ragadt. Ő túlélte a bombázást, az óvóhelyet viszont telitalálat érte, mindenki meghalt. Bennem az maradt meg, Isten megmentette az apámat, ajándékként éltem meg, nem győztem megköszönni. Volt egy másik élményem is. Az oroszok közeledésével apámat Budapestre helyezték. Előtte, arra számítva, hogy Budapesten heves harcok lesznek, anyámmal Komáromba vitt minket. Itt szentestére vártuk haza, nem jött. Arról szóltak a hírek, hogy a körülvárt Budapestről nem lehet kijutni. Apámnak mégis sikerült, és az éjszaka megérkezett. Isten csodájaként éltem meg ezt is.

– Hogyan érintette, hogy a noviciátust már elvégezte, de az akkori rendelkezés szerint a rendi létszámkorlát miatt az esztergomi főegyházmegye növendékeként a Központi Szemináriumba került?

– Belépésemkor harmincan voltunk piarista kispapok, ebből tizennégy maradhatott a rendben, a gimnázium tanári utánpótlására. Átkerültem a főegyházmegye kötelékébe, és 1953. június 14-én szenteltek pappá

Esztergomban. 1954-től az esztergomi Vízivárosban szolgáltam. Boldog voltam, hogy pap vagyok. 1955-ben jött a második megrázkódtatás. Abban az évben minden papnak kellett egy dolgozatot készítenie az elmúlt tíz évről. Én arról írtam, mi minden ment keresztül az egyház: így a rendek feloszlásáról, az egyházi iskolák megszüntetéséről, a hitoktatás ellehetetlenítéséről. Az esperes visszahozta a dolgozatomat, mondván nem erről kell írni, hanem ez elmúlt évek nagyszerű eredményeiről. Én ezt nem tettem meg – hazugsággal nem kezdhettem a papi életemet. Azt mondtam, küldje így tovább, a balhét majd én elviszem. Rögtön áthelyeztek Érsekvadkertre, Balassagyarmat mellé káplánnak. A plébánián nagyon jól éreztem magam a mélyen hívó palócok között. Egy bő fél év után innen is elhelyeztek. Nógrádmegyerre, Salgótarján, a nagy kommunista fészek környékére kerültem. De a plébános és egy lazarista atya, aki kántorként tevékenykedett, nagyon hiteles lelkipásztorkodást folytattak, jól megtaláltam ott a helyem. Ez 1958-ig tartott. Akkor az esztergomi érseki hivatalba szertartónak akartak rendelni. Az akkori igazgató nagy békepap volt, nem akartam odakerülni. Megkerestem az apostoli kormányzót, Schwarz-Eggenhofer Artúrt egy igazolással az orvostól, hogy nekem gyomorfekélyem van, nem vagyok alkalmas az idegi megterhelés miatt erre a feladatra. Így kerültem Budapestre, a törökőri Lisieux-i Kis Szent Teréz-templomba segédlelkésznek.

– Hogyan tudta megőrizni piarista hivatását?

– A szemináriumot a piarista rend anyagi támogatásával végeztem Budapesten. Folyamatosan tartottuk a kapcsolatot a renddel, Előd István spirituális látogatott minket, és igyekezett megtartani a piarista lelkületben. Sík Sándor, az akkori előjáró azt tanította nekünk, éljünk a fogadalmunk szerint. Ez a piaristáknál a szegénység, a tisztaság és az engedelmesség mellett kiegészült a tanítással. „Az ifjúságot hitben és tudásban fogjátok nevelni. Ezt

állandóan tartsátok eszetekben, akié az ifjúság, azé a jövő” – biztatott Sík Sándor. Így én az ifjúsággal való foglalkozást tekintettem hivatásomnak. Nem is akartam plébános lenni, mert a fiatalokkal mindig a káplán foglalkozik, nekem jó volt, nem bántam, hogy káplán maradtam. Rengeteg gyerek járt hozzánk a környező iskolákból hittanra.

– Ez sem tartott sokáig, hamarosan eltiltották a papi működéstől.

– Valóban, 1961-ben hivatott Schwarz-Eggenhofer Artúr apostoli kormányzó, és közölte, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal egyházfegyelmi intézkedést követel, ezért három évre eltiltanak a papi működéstől. Tudtam, hogy regnumi tevékenységem, ifjúsági munkám miatt kerültem ebbe a helyzetbe. Ez volt a bűnöm. Hazudni ekkor sem tudtam. Gyerekkorom óta mindig kimondtam az igazságot, meggyőződése, hogy az igazságot nem lehet elferdíteni. Ez nagyon fontos. Voltak olyanok is, akiket nem három évre, hanem örökre eltiltottak a papságtól. Nehéz volt ez az időszak, sokféle életsors alakult a szemem előtt: időszakosan, örökre eltiltott papok, békepapok, Hejccére száműzött püspökök.

– Ekkor világi pályára került.

– Rettenetesen fájdalmas volt, hogy eltiltottak a papságtól, de nem siránkoztam, ha már így történt, keresnem kellett a megoldást. Egy tanítványom édesapján keresztül – meglehetősen kanyargós úton – rádióműszerész lett belőlem. Egy szervizben dolgoztam, először csak a gimnáziumi évek érdeklődése alapján szerzett ismeretekkel, megfigyeléssel, mások kérdésével, később pedig tanfolyamok segítségével végeztem a munkát.

– Hogyan boldogult ebben az egészen más életben?

– Hamar kiderült a szervizben, hogy pap vagyok. Megláttak a Rókusban (a budapesti, VIII. kerületi Szent Rókus-kápolnában – a szerk.) – reggelente ugyanis a plébános engedélyével bejártam misézni. Azt mondtam a műhelyben: igen, pap vagyok, munkás pap, de itt is

szeretnék helytállni. Az egyéniségem olyan, hogy szeretem az embereket, függetlenül attól, hogy ki kicsoda, párttag vagy nem. Jézus azt mondta: menjetek az egész világra, hirdessétek mindenütt az evangéliumot. Az én elfogadásom azonban nem ment ilyen simán. Egyik reggel – akkor már köztudomású volt, hogy pap vagyok – nagy ovációval fogadott az egyik műszerész, kezét fogtam vele. Akkora áramütést kaptam, hogy azt hittem, végem van. Az a ravasz fiú megfogta a televízió 10 ezer voltos egyenáramú kimenetét, őt, aki gumitalpú cipőben volt, nem rázta meg. De engem igen; meg sem tudtam szólalni, csak rázkódtam. Amikor magma-hoz tértem, csak ennyit mondtam: „Hát ti igazán kedvesek vagytok, hogy ilyen nagy szeretettel fogadtok.” Átmentem a próbán. Attól kezdve a munkahelyi közösség befogadott, mindenkivel jóban voltam, a párttitkárral is. Megszerettek, és papként is számítottak rám. Így telt el a három év, 1963–65-ig. Közölték, visszatérhetek a papi szolgálatba. Azt mondtam, még előtte leteszem a szakmunkásvizsgát. Én nem változom meg, legyen a kezemben a rádióműszerési végzettség. Csak ezután, júliusban mentem vissza.

– Folytathatta tehát lelkipásztori szolgálatát. Mire helyezte a hangsúlyt?

– 1965-től a Rókus-kápolnába kerültem, eleinte kisegítőként, majd 1967-től segédlelkészként, később, 1977-ben a budai Szent Imre-plébániára segédlelkészként. A lelkipásztori munkát számomra itt is az ifjúság tanítása jelentette. A rókusi évekbe vitt vissza egy közelmúltbeli élmény. Néhány éve meghívtak a főegyház-megyei kánoni vizitáció utolsó napjának miséjére. Székely János helyettesítette Erdő Pétert, aki éppen Rómában volt. Székely János a szentmise elején megköszönte nekem, hogy ötödikes gyerekként a hittanórámra járt. Hasonlót éltem meg régebben, amikor felkeresett egy asszony a fiával. Elmondta, megjárta az auschwitzi tábor, hazatért, megszeretett egy mélyen hívő, katolikus férfit, és feleségül ment hozzá. Miután férje meghalt, keresett fel engem

azzal a kéréssel, hogy rám szeretné bízni a fiát, mert a férje iránti szeretetből katolikus hitre akarja nevelni. Attól kezdve a fiú – ma ismert közgazdász, egyetemi tanár – hozzám járt hittanra, még a közgazdasági egyetem évei alatt is.

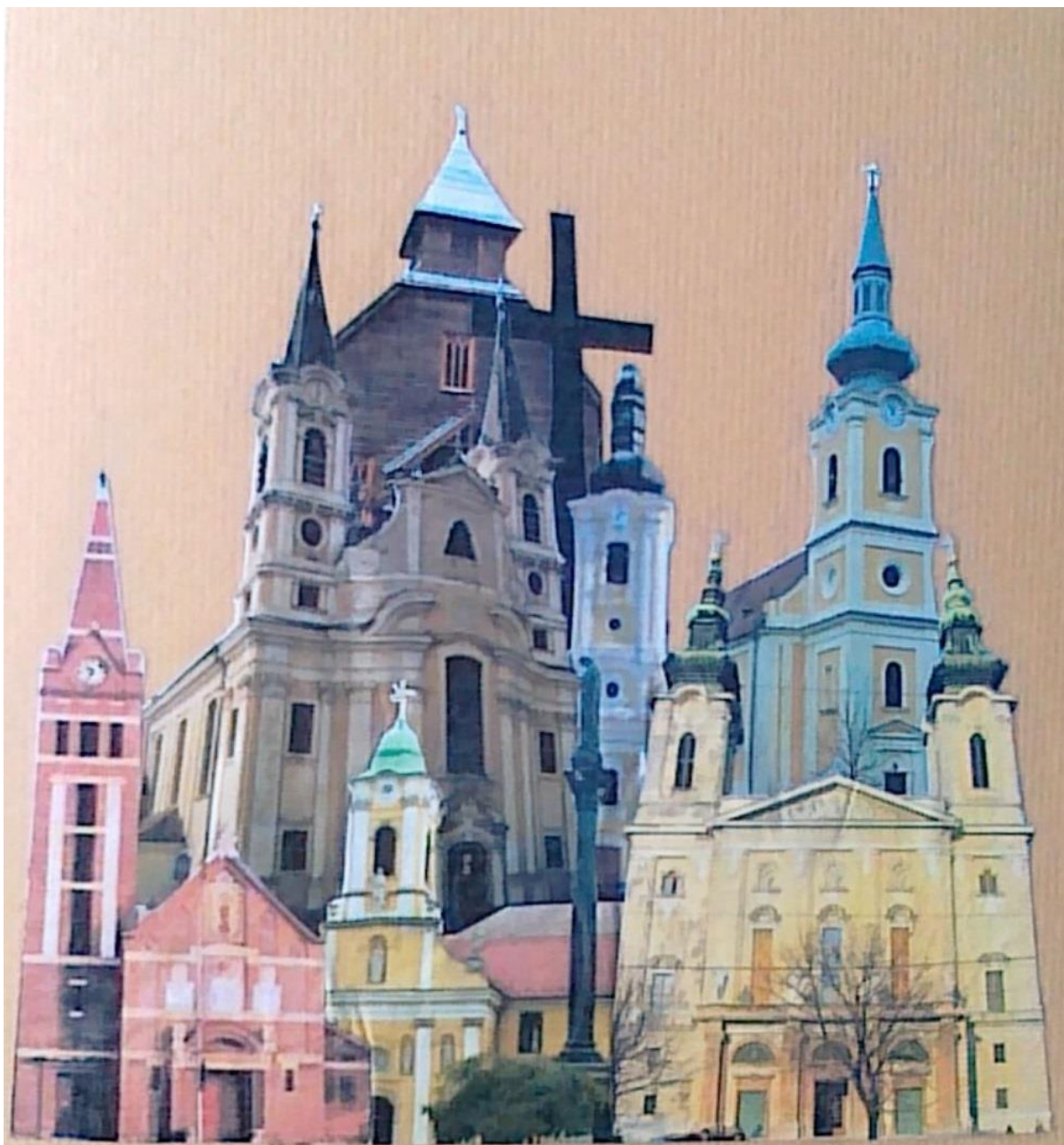
– A rendszerváltáskor térhetett vissza a piarista rendbe, és intenzív időszak következett.

– Az ünnepélyes örökfogadalmat 1989. február 9-én tettem le. 1991-ben költöztem be a budapesti piarista rendházba, akkor a Mikszáth térre, ahol négy éven át a rendi kispapok nevelésével foglalkoztam és gimnáziumi tanárként is tanítottam. 1995-ben tartományfőnökké választottak, 1999-ben újra, 2003-ig tartott ez a megbízatásom, közben tanítottam a Kalazantinumban és a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán. Hetvennyolc évesen újabb feladatot kaptam: 2007-től a piaristák székelőföldi missziójának újraindításán dolgoztam, Csíkszeredában tanulmányi házat nyitottunk.

– Pályája azt bizonyítja, hű maradt a gyerekkori példaképhez.

– Az élet azt mutatta, rengeteget számít, hogy milyen egy pap. Aki nem hiteles, a krisztusi élettől idegeníti el a keresőt. Valamennyien bűnösök vagyunk, nem mérícskélhetjük, ki mennyire az. Nem lehet kettős életet élni. Az nem ad feloldozást, hogy mások bűnösebbek. Szent János három levele meghatározó számomra. Azt mondja az apostol, akiben nincsen szeretet, nem tudja megismerni Istent. Hozzáteszem: akiben nincs szeretet, az a másik embert sem tudja megismerni. Ha két ember egy távollévő harmadikról beszél, akkor biztosan megszólják. Jézus azt mondta, ne egymás bűneiről beszéljünk, hiszen nem tudhatjuk, a másik hányszor tudta legyőzni a kísértését. Nagyon sokat jelent nekem az is, ahogy Ferenc pápa egyértelműen a szegények mellé áll, megmutatja ezt életvitelével, szavaival, tetteivel.

Tele van az életem ilyen csodákkal.

(gyémántmisére készült emlékalbum borítója, Virághalmy Eszter, 2013)

Krisztusnak és Pilátusnak
farizeusoknak és vámosoknak
zsidóknak és rómaiaknak
egyformán szolgálni
nem lehet.

(Dsida Jenő: Tekintet nélkül, részlet)

Fésületlen Hírek, A Szentimrevárosi Egyesület havi értesítője. 29. évfolyam különszám, 2019. január.
Kiadja a Szentimrevárosi Egyesület Választmánya.

E számot készítette: Meszéna Zsolt. Címlap-fotó: Meszéna Zsolt, 1988.

<http://www.szie.org.hu/>

szieposta@gmail.com